

**Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Praha 2022

Natálie Hovádková

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

**Historie atletického oddílu tělovýchovné
jednoty Sokol v Hradci Králové**

Natálie Hovádková

Katedra tělesné výchovy

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. PaedDr. Ladislav Kašpar, Ph.D.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Tělesná výchova a sport se zaměřením na vzdělání –

Základy společenských věd se zaměřením na vzdělání

2022

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma, Historie atletického oddílu tělovýchovné jednoty Sokol v Hradci Králové, vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Datum:

.....
podpis

Chtěla bych poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. PaedDr. Ladislavu Kašparovi, Ph.D., za jeho cenné rady a doporučení, při výběru tématu a při psaní celé bakalářské práce.

.....

podpis

Abstrakt

Název práce: Historie atletického oddílu tělovýchovné jednoty Sokol v Hradci Králové

Abstrakt: Cílem této práce je zaměřit se na vznik a vývoj atletického oddílu tělovýchovné jednoty Sokol Hradec Králové. Nejprve bude zmíněn vznik Sokola na území Československa. Následně se práce zaměří na založení Sokola v Hradci Králové, pod který spadá právě atletický oddíl. Dále zde padne zmínka o dalších sokolských jednotách na území Hradce Králové. Následující kapitola bude věnována historickému vývoji hradeckého atletického oddílu od jeho vzniku až do devadesátých let dvacátého století. V práci budou také zmíněni významní hradečtí atleti a jejich úspěchy. V závěru práce bude porovnán hradecký a pardubický atletický oddíl.

Klíčová slova: atletika, Sokol, jednota, činnost Sokola, Hradec Králové, historie, Česká obec sokolská, Miroslav Tyrš, Jindřich Fügner

Abstract

Title: History of athletic club Sokol Hradec Králové

Abstract: The aim of this thesis is to focus on the origin and development of the athletics section of the Sokol Hradec Králové. First of all, the origin of Sokol on the territory of Czechoslovakia will be mentioned. Subsequently, the thesis will focus on the founding of the Sokol in Hradec Králové, under which the athletic section falls, and then there will be a mention of other Sokol units in the territory of Hradec Králové. The following chapter will be devoted to the historical development of the Hradec Králové athletic club from its foundation until the 1990s. The thesis will also mention important Hradec Králové athletes and their achievements. The thesis will conclude with a comparison of the Hradec Králové and Pardubice athletic clubs.

Key words: athletics, Sokol, unity, activity of Sokol, Hradec Králové, history, Czech Sokol association, Miroslav Tyrš, Jindřich Fügner

Obsah

1	Úvod.....	9
2	Cíle a metody práce.....	10
	Hlavní cíl práce	10
	Vedlejší cíle práce	10
	Metody práce.....	10
3	Vznik Sokola v českých zemích.....	11
	Založení Sokola	12
4	Počátky Sokola v Hradci Králové	14
	Založení sokolovny.....	16
5	Vymezení sportovních odvětví spadajících pod Sokol	20
	Judo.....	20
	Basketbal.....	20
6	Historie atletického oddílu Sokol Hradec Králové	21
	Počátky atletiky v Hradci Králové.....	22
	Hradecká atletika po druhé světové válce	22
	Atletický stadion	23
7	Významní hradečtí atleti	24
8	Porovnání královéhradecké a pardubické atletiky	32
9	Diskuse.....	34
10	Závěry	36
11	Seznam použitých zdrojů.....	38
12	Přílohy.....	42

1 Úvod

Tato bakalářská práce pojednává o vzniku a vývoji atletického oddílu Sokol v Hradci Králové. Toto téma jsem si vybrala především proto, protože jsem se v Hradci Králové narodila, vyrostla tu, sama jsem v dětství hradecký atletický oddíl navštěvovala a chtěla jsem se o něm touto cestou dozvědět více. Nejprve jsem se rozhodla seznámit čtenáře se vznikem Sokola obecně a stručně popsat život zakladatelů Miroslava Tyrše a Jindřicha Fügnera. Poté se zaměřím na počátky Sokola v Hradci Králové a jak se postupem času vyvíjel a rozrůstal. V Hradci Králové bylo založeno několik menších sokolských jednot, proto zde zmíním i některé z nich. Dále popíšu historii sokolovny, která je nedílnou součástí sokolské jednoty. Protože pod Sokol spadají i jiné sporty, krátce zde některé z nich zmíním. V další části se již budu zabývat samotným atletickým oddílem od jeho počátku až do devadesátých let dvacátého století. Poté vyberu několik významných hradeckých atletů a popíšu jejich sportovní úspěchy, díky kterým se hradecká atletika dostala do většího povědomí občanů. Mým posledním cílem je porovnání výsledků hradeckých a pardubických atletů.

2 Cíle a metody práce

Hlavní cíl práce

Hlavním cílem práce je zmapování historie atletického oddílu Sokol v Hradci Králové.

Vedlejší cíle práce

Vedlejšími cíli jsou, stručné popsání vzniku Sokola v českých zemích, zaměření se na historii tělovýchovné jednoty Sokol v Hradci Králové a na stavbu tělocvičny. Dále pak zmínění královéhradeckých atletů a atletek a na závěr stručné porovnání hradecké a pardubické atletiky.

Metody práce

Vzhledem k tomu, že má práce historický charakter, použila jsem zde metodu progresivní, díky které můžeme sledovat události, jak šly chronologicky po sobě, tedy od nejstarších po nejmladší. Dále jsem využila metodu přímou, protože jsem shromáždila několik materiálů, ze kterých jsem mohla čerpat. V kapitole „Významní hradečtí atleti“ jsem pracovala s metodou individuální biografickou, díky které jsem mohla popsat sportovní úspěchy atletů. Abych se o hradecké atletice dozvěděla více, navštívila jsem Studijní a vědeckou knihovnu v Hradci Králové, kde jsem si zapůjčila tematické knihy a prostudovala dobové materiály a periodika.¹

¹ HROCH, Miroslav. *Úvod do studia dějepisu*

3 Vznik Sokola v českých zemích

Ve druhé polovině devatenáctého století započal rozvoj společenského života ve všech sférách. Ať už se jednalo o oblast kultury, hospodářství, politiky, nebo sportu. Byly zakládány vlastenecké spolky a jedním z nich byl právě Sokol. Za zakladatele jsou označováni přátelé Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner.²

Miroslav Tyrš

Miroslav Tyrš se narodil 17. září 1832 v Děčíně. Byl doktorem filosofie a později se stal profesorem dějin moderního umění. Bylo mu dvacet devět let, když dal novému spolku ideu a program. Vycházel z harmonického spojení krásy a dobra, které doplnil zásadami moderní filosofie a demokracie. Zakládal si na tom, aby se na tělocvik vážala také výchova duševní a mravní. Byl zvolen náčelníkem Sokola a sestavil odborné české názvosloví, které je v tělocviku využíváno dodnes. Vytvořil první vědecky založenou a dosud nepřekonatelnou tělocvičnou soustavu, vycvičil a vychoval cvičitelské sbory, vypracoval organizační řády a stanovy, vydával a řídil časopis Sokol a napsal řadu odborných tělovýchovných publikací. V neposlední řadě se podílel na vytvoření ženského tělocviku vedeného ženami. Vyvrcholením jeho činnosti byl první všesokolský slet v roce 1882, který osobně řídil. V čele Sokola působil dvacet dva let a zajišťoval jeho veškerou ideovou, metodickou a organizační činnost. Miroslav Tyrš zahynul tragickou smrtí 8. srpna 1884 v Tyrolských Alpách.³

Tyrš neustále vybízel k obohacování tělocvičných prvků a díky tomu se pod jeho vedením utvořily základy pro atletiku, sportovní gymnastiku, turistiku a další sporty. Rozdělil tělesná cvičení do čtyřech skupin: cvičení bez náradí a s pomocí odporu nebo jiných, cvičení nářad'ová, cvičení toliko pomocní jiných proveditelná (skupinová) a úpolová (odpory, zápasy, rohování, šerm).⁴

Zde jsou uvedena některá z Tyršových hesel:

„Čím menší svým počtem národy jsou, tím větší činnost musí vyvinout, aby zůstaly platnými členy lidstva.“

„Největší překážkou pokroku je spokojenost se současným stavem.“⁵

² WALDAUF, J. *Sokol malé dějiny velké myšlenky*

³ tamtéž

⁴ KÖSSL, J., ŠTUMBAUER, J., WAIC, M. *Kapitoly z dějin tělesné kultury*

⁵ WALDAUF, J. *Sokol malé dějiny velké myšlenky*

Jindřich Fügner

Spoluzakladatel Jindřich Fügner byl původem Němec a narodil se v Praze 10. září 1822. Byl velice vzdělaný a často cestoval po Evropě. Živil se jako obchodník a později se vypracoval až na představitele italské pojišťovny „Nuova“ pro české země. Byl nejen všestranným sportovcem, ale také hudebníkem. Při založení Sokola byl zvolen jako první starosta, sdílel s Tyršem myšlenku jednoty a bratrství a zavedl oslovování „bratře“ a tykání. Díky němu byl do sokolských sportů zaveden také šerm. Velmi rád spojoval sport se společenskými událostmi jako například koncerty, výlety, ad. Vlastní úspory investoval do sokolského hudebního sboru, náradí a dalších věcí, které byly potřebné k fungování činnosti Sokola. Najal místnost na cvičení a později ze svých peněz nechal postavit a zařídit první sokolovnu, která byla dlouhou dobu největší a nejmodernější tělocvičnou v celé střední Evropě a svému účelu slouží dodnes. Díky jeho finanční pomoci se Sokol mohl dále rozvíjet. Bohužel působení Fügnera v Sokole nemělo příliš dlouhého trvání a roku 1865 zemřel.

Nejen, že byli Fügner s Tyršem dobří přátelé, ale stala se z nich i rodina, když si Tyrš vzal za manželku Fügnerovu dceru Renatu.

Fügner se řídil heslem: „Ni zisk, ni slávu“.⁶

Založení Sokola

K založení Sokola došlo 16. února 1862 v Malypetrově tělocvičně české reálné školy v Panské ulici v Praze. Sešlo se celkem sedmdesát pět osob a jeho členy byly i tehdejší významné osobnosti jako například bratři Grégrové, František Palacký, Hynek Palla, František Ženíšek a spoustu dalších. Vřelý vztah k Sokolu měl i vědec Jan Evangelista Purkyně.

Už od počátku se Sokolu říkalo „Sokol“. Úředně byl však název Pražská tělocvičná jednota Sokol, později Sokol Pražský, schválen až 13. listopadu 1864.⁷

V průběhu šedesátých let se začaly zakládat sokolské spolky i v jiných městech, a tak vznikla myšlenka založit celonárodní sokolskou organizaci, kterou však rakouské úřady povolily vytvořit až v roce 1889. V tomto roce tedy oficiálně vznikla Česká obec sokolská. V roce 1892 pak byla založena Moravsko-Slezská obec sokolská a roku 1904 se sokolské obce sjednotily v Českou obec sokolskou (ČOS). Do konce první světové války uspořádala ČOS šest všesokolských sletů, které napomáhaly rozvoji Sokola a rozvíjely přátelské vztahy mezi jeho členy. Myšlenka sokolského hnutí se začala rozšiřovat i do zahraničí a spolky byly zakládány

⁶ WALDAUF, J. *Sokol malé dějiny velké myšlenky*

⁷ tamtéž

například ve Slovinku, Polsku, Rusku, Francii, a dokonce i v USA. Některé zahraniční jednoty aktivně fungují dodnes.⁸

Základem sokolské myšlenka v Tyršově a Fügnerově pojetí je svoboda, demokracie, rovnost a spravedlnost pro všechny. Být členem Sokola neznamena pouze chodit cvičit do tělocvičny. Je důležité, aby členové jednoty žili podle sokolských zásad a chovali se k sobě jako bratři a sestry. Členství v Sokole je dobrovolné, vše se v něm svobodně a demokraticky projednává, ale je zapotřebí, aby zde panovala dobrovolná kázeň, která musí být uvědomělá a pevná.⁹

Se vznikem Sokola je úzce spojen i počátek tělocvičné výchovy žen. První samostatný ženský tělocvičný spolek nesl název Spolek paní a dívek pražských, a vznikl v roce 1869. V čele stála Tyršova žákyně Klementina Hanušová.¹⁰ Klemeňa, jak se jí v Sokole říkalo, také velmi usilovala o to, aby byl dívčí tělocvik zařazen do tělesné výchovy na obecných školách. Ve svých sestavách nabádala dívky, že je důležité, aby byly nejen zdatné, ale také půvabné. Klemeňa dbala nejen na fyzickou stránku, ale snažila se dívkám předat i základy anatomie, aby mohly lépe pochopit, jak se tělo při sportu chová.¹¹

⁸ KÖSSL, J., ŠTUMBAUER, J., WAIC, M. *Kapitoly z dějin tělesné kultury*

⁹ WALDAUF, J. *Sokol malé dějiny velké myšlenky*

¹⁰ KÖSSL, J., ŠTUMBAUER, J., WAIC, M. *Kapitoly z dějin tělesné kultury*

¹¹ *Tělocvičný spolek paní a dívek pražských aneb cvičení s Klemeňou*. Digestoř: *Studentský magazín* [online].

4 Počátky Sokola v Hradci Králové

7. ledna 1866 byla svolána první výborová schůze, v čele s Václavem Červeným, na které se rozhodlo, že bude založen český tělocvičný a vlastenecký spolek Tělocvičná jednota v Hradci Králové. Prvním starostou byl zvolen již zmíněný, továrník na hudební nástroje, Václav Červený. Během následujících tří měsíců převzal spolek, po vzoru Sokola Pražského, název Sokol a současně zavedl tykání a oslovení „bratři“ a „sestry“, jak tomu chtěl Jindřich Fügner. V roce 1875 vypukl v Hradci rozsáhlý požár a jednota se rozhodla založit hasičstvo. Tímto se stala zakladatelem oddílu dobrovolných hasičů na Královéhradecku. Díky tomu pozměnila své jméno na Tělocvično-hasičská jednota Sokol. Po dvaceti letech se hasiči osamostatnili a roku 1895 vznikla Jednota dobrovolných hasičů v Hradci Králové. Rok 1901 byl významným především pro ženy, protože byl, napříč mnoha předsudkům, založen ženský odbor, který se stal později největší složkou tělovýchovné jednoty. Právě díky přičinění žen začal Sokol do svých řad nabírat také žactvo a dorost. Od samého počátku až do roku 1948 se jednota účastnila veškerých okrskových, župních a všesokolských sletů a sama každoročně pořádala tělocvičné a kulturní akademie a veřejná cvičení. V roce 1921 byla v jednotě vytvořena Sokolská filharmonie, ze které postupem času vznikla Filharmonie Hradec Králové, která pořádá koncerty dodnes. V tom samém roce vzniklo i kino a pěvecký odbor, který tvořily dva sbory – jeden smíšený, skládající se z mužů i žen, a druhý pouze ženský, který si říkal Sokolice. Sokol se začal rozrůstat velmi rychlým tempem a v roce 1930 čítal 1127 členů, z nich bylo 406 žen. Žactvo a dorost, který tou dobou trojnásobně převyšoval zmíněný počet členů, do výkazu započítán není.

V jednotě působilo hned několik sportovních oddílů: atletický, nárad'ový, volejbalový, basketbalový, lyžařský, plavecký, turistický, tenisový, střelecký a jezdecký. Rovněž měla svůj sociální odbor, který napomáhal sociálně slabým.¹²

Těžké časy nastaly Sokolům 8. října 1941, kdy došlo k zatčení „bratrů“ a „sester“ německými okupanty. Němci následně činnost Sokola zastavili a zabrali majetek. Zatčení byli odvezeni do Osvětimi a nikdo z nich se už domů nevrátil. V průběhu druhé světové války přišel Sokol o padesát šest členů jednoty. Po druhé světové válce nastal největší rozvoj. V roce 1948 bylo registrováno přes 1700 dospělých členů a počet mládeže čítal nejméně dvojnásobek. Bohužel však po všesokolském sletu téhož roku, protikomunistické vystupování jednoty zapříčinilo, že došlo k sesazení nejlepších Sokolů a Sokolek z postu. Tím byly zlikvidovány i veškeré myšlenky Tyrše a Fügnera. V roce 1968 nastala snaha o obnovu jednoty, župy a celé České obce sokolské. Díky příchodu vojsk a okupaci, se však obnova nekonala. Po pádu

¹² *Historie tělocvičné jednoty* [online]. Hradec Králové

komunistického režimu, v roce 1989, mohl Sokol opět začít fungovat. Jednota byla slavnostně obnovena 28. října 1990, při oslavě šedesátého výročí otevření sokolovny. Dnes čítá sokolská jednota přes 1450 členů, působí v ní čtrnáct sportovních oddílů a čtyři sportovní strany mládeže.¹³

V dnešní době je na území Hradce Králové několik tělovýchovných jednot Sokol, které vznikly při stavbě nových částí města. Z předměstských oddílů jsou doloženy činnosti jednot Sokol Nový Hradec Králové, Sokol Kukleny, Sokol Pražské Předměstí, Sokol Třebeš, Sokol Plotičtš nad Labem a Sokol Plačice.¹⁴

Sokol Nový Hradec Králové

Novohradecký Sokol byl založen roku 1894 a jeho činnost přetrvává dodnes. Novohradečtí Sokolové docházeli do Sokola Hradec Králové a rozhodli se vytvořit si vlastní oddíl na Novém Hradci. Shodli se na tom 8. září 1894 v hostinci U Labutě. 18. listopadu 1994 byla svolána první valná hromada, kde byli zvoleni první členové jednoty. Starostou byl určen Antonín Lorenz. Na vlastní tělocvičnu či místnost, kde by se Sokolové mohli scházet, nebyly finance, a tak trvalo dlouhých třicet let, než si Sokolové z Nového Hradce obstarali vlastní tělocvičnu. Důležitým mezníkem jednoty byl rok 1902, kdy byl založen ženský odbor. Nejprve byly ženy cvičeny zdatnými cvičenci mužského pohlaví. To se ale v roce 1909 změnilo a první vedoucí členkou se stala Anna Gotvaldová-Palacká. Aby se Sokol uživil, bylo třeba založit i jiné spolky, které se sportem příliš nespojily. Zábavní odbor organizoval plesy a večírky, loutkový odbor chystal představení pro děti i dospělé a za zmínku stojí také odbor dramatický, který byl u obyvatel velmi oblíbeným zpestřením, díky svým nápaditým divadelním představením.¹⁵

Sokol Pouchov

Písemné doklady o založení Sokola Pouchov se bohužel nedochovaly. V sokolském věstníku z roku 1947 se však lze dočíst, že k založení poučovského Sokola došlo dne 29. března 1902. Schůze se konala v hostinci U Zadrobílků, který se později stal centrem veškerého sokolského dění na Pouchově. V létě se cvičilo na zahradě hospody, v zimě pak v hostinském sále. Ve dvacátých letech zde jednota provozovala i kino. Sokol spadl až do roku 1912 pod Sokol Hradec Králové a poté se z něj stala samostatná jednotka. Sokol se rozvíjel a bylo třeba zajistit větší prostor pro cvičence. V roce 1923 koupila jednota pozemek a v době devátého

¹³ *Historie tělocvičné jednoty* [online]. Hradec Králové

¹⁴ HLADÍK, P., DOSTÁL, J., HETFLEIŠ J., KARLÍK F. *Východočeská atletika*

¹⁵ *70 let tělovýchovy a sportu v Novém Hradci Králové*

všesokolského sletu (1926) byly veškeré úpravy dokončeny. Cvičiště získalo finální podobu a mohlo tak sloužit od jara až do podzimu všem složkám pouchovského Sokola. V roce 1937 byl sestaven výbor pro vystavení sokolovny, plány však zhatila okupace a až na přelomu let 1945-1946 začala příprava k výstavbě. Na jaře 1947 započala stavba sokolovny. I přes stavební práce se zde v tomtéž roce konalo cvičení Sokolského okrsku Hradec Králové. Sokolovna byla dokončena v roce konání jedenáctého všesokolského sletu (1948). Zajímavostí je, že původní vystavěná dřevěná sokolovna měla podle plánu sloužit cvičencům pouhých deset let. Okolnosti a finanční prostředky však zapříčinily, že se v ní Sokolové scházeli dlouhých jedenasedmdesát let a až v roce 2019 započala její rekonstrukce.¹⁶

Sokol Pražské Předměstí

Výbor jednoty Sokol Pražské Předměstí se poprvé sešel 8. srpna 1895 a 28. září bylo zahájeno pravidelné cvičení. Jejich sídlem se stala hradecká Střelnice. Jednota měla na počátku 131 členů z nichž bylo 48 žen. V roce 1920 byly uspořádány první Sokolské šibřinky*. Během druhé světové války měl Sokol více než 800 členů. Od roku 1953 byla jednota vedena pod názvem TJ Dynamo. Po pádu komunismu došlo k ustavení TJ Sokol Pražské předměstí a jeho činnost trvá dodnes.¹⁷

Založení sokolovny

26. listopadu 1881 navrhl starosta Jaroslav Červený, na schůzi Tělocvično-hasičské jednoty Sokol, založit fond k založení tělocvičny. K tomuto kroku se uchýlil především proto, že hasičské vybavení bylo uskladněno v kůlně a v případě požáru bylo velmi obtížné dostat ho rychle do akce. Sokolovnu chtěli vystavět mimo jiné také za účelem cvičení v každém počasí. A tak dne 20. března 1883 započalo bourání staré budovy a výstavba nové tělocvičny na Kavčím plácku na Malém náměstí. První vstup do tělocvičny, která však ještě nebyla plně vybavená, byl povolen 6. května 1884. Byl uspořádán slavnostní průvod sokolského lidu, který se shromáždil v tělocvičně reálných škol a poté pokračoval na hradecké Malé náměstí, kde stála

¹⁶ *Sokol Pouchov: Historie naší jednoty* [online]

¹⁷ *TJ Sokol Pražské Předměstí Hradec Králové 2: Historie* [online]

*Šibřinky jsou plesy, bály, zábavy, ad., které se konají v sokolovně a jsou pořádány sokolskými jednotami. Jako první přišel s tímto nápadem Jindřich Fügner. Chtěl, aby se členové Sokola scházeli i mimo něj a utužili tak přátelské vztahy. Šibřinky měly význam nejen společenský, ale také vlastenecký a byly významným počinem národního obrození. Vždy měly nějaké tematické zaměření a od toho se odvíjel výběr kostýmů, motiv pozvánek či výroba kulís. Samotný význam slova „šibřinky“ je polozapomenutým slovem, které znamená „frašky, šašky, žerty“. (*Sokol: Šibřinky* [online])

nová tělocvična. Po proslovu starosty Jaroslava Červeného, se Sokolové pustili do cvičení na bradlech, koni, hrazdě a šplhacích tyčích. Cvičení bylo zakončeno sestavou na prostné. Po celou dobu této slavnostní přehlídky sokolských dovedností hrála kapela vlastenecké pochody. Od tohoto dne se Sokolové v nové tělocvičně pravidelně scházeli třikrát týdně a společně zdokonalovali své dovednosti. Pořádala se i veřejná cvičení, která byla oblíbeným zpestřením jak pro cvičence, tak pro diváky. Často přišlo tolik lidí, že se sotva do tělocvičny vešli. Prvním na slavnostním zahajovacím programu bylo cvičení hasičské. Dovednosti se stříkačkou provedli čtyři hasiči, kteří ji sestavili v patnácti vteřinách. Následovalo lezení po žebříku, které absolvovali také čtyři členové hasičského sboru. Poté předvedla jednota poplach, kdy hasiči vylezli po žebříku do druhého patra a pomocí lana a pytle začali zachraňovat lidi. Následně se hasiči zachraňovali sami spuštěním po laně v pytli a na závěr dva nejodvážnější skočili z druhého patra do záchranné plachty. Po cvičení hasičů přišly na řadu sokolské sestavy, které se skládaly z cviků na hrazdě, koni a bradlech.¹⁸

Sokolové měli z nové tělocvičny takovou radost, že se o ní chtěli podělit i s ostatními „bratry“ a „sestrami“ ze sokolské obce, a tak v květnu 1884 rozeslali do všech koutů Čech a Moravy následující oznámení:

¹⁸ *Dějiny tělocvičny "Sokola", tělocvičné a hasičské jednoty v Hradci Králové*

„Bratři Sokolové!

Především upřímný vřelý náš pozdrav!

Se srdcem plným lásky sokolské přicházíme k Vám, Vy chrabří Sokoláci, po době dlouhé, po letech, kdy shlédli jsme mnohdy s okem zaroseným vznešené a krásné kraje matky

Čechie a sestry Moravy.

Po patnácti leté tuhé práci přicházíme k Vám opět s vroucí prosbou, byste shlédli s námi naše postavené hnízdečko, po kterém tak drahá léta jsme toužili, které zdálo se nám býti snem, který nebude uskutečněn – že povstane ze základu země mohutná budova s nápisem na věčné časy „Sokolovna“.

Sen náš uskutečněn a vděčně pohlížíme k těm, kdož nejen základní myšlenkou k tomu podali podnět, však i nám přispěli, by stánek náš mohl se zaskvíti v starodávném městě – sídle královen českých.

Celé město naše i okolí s touhou nevýslovnou očekává, by mohlo uvítati ve středu svém jádro národa našeho „sbory sokolské“, k nimž že lne, dokázalo v každé nejtěžší době.

Třetí den měsíce srpna 1884 má býti zapsán zlatým písmem v knize vděku města našeho, nás Sokolů zvláště a písmo ono zlaté ovroubeno bude věncem nejhlubších našich vděků sokolských.

Nuže vysíláme k Vám bratři Sokolové, vroucí prosbu svou, přijďte k nám, kteří po srdečném obehnutí, bratrském stisknutí ruky tak toužíme, přijďte a láska naše k Vám, nechť Vám jest odměnou, kterou Vám můžeme poskytnouti.

Po patnácti letech, kdy vztyčili jsme slavnostní prapor svůj sokolský, nám od šlechetných a vlasteneckých paní a dívek darovaný v hradbách našich pevnostních, prosíme Vás, by heslem Vaším bylo: „V měsíci srpnu do Hradce Králové!“

Vám: „Na zdar a na prej!“

Sokol Kralohradecký¹⁹

Z proslovu je patrné, jak vděční byli hradečtí Sokolové za výstavbu tělocvičny a finanční dary, bez kterých by se celá tato sláva nemohla uskutečnit.

Pozvání na slavnostní událost přijalo třicet čtyři jednot a zúčastnilo se 583 Sokolů ve stejnokroji. Den před slavností uspořádala jednota divadelních ochotníků divadelní představení. V čele průvodu jeli na koních Stanislav Červený (náčelník Sokola Královéhradeckého) a František Čížek (náčelník Sokola Pražského). Za průvodem pochodovaly družičky, za nimi pak pěvecký sbor následovaný různými spolky a jednotami. Průvodu se účastnily například

¹⁹ *Dějiny tělocvičny "Sokola", tělocvičné a hasičské jednoty v Hradci Králové, s. 13-14*

Řemeslnická jednota, akademický spolek Dobroslav, bicyklisté, hasičská jednota a další. Průvod uzavírala druhá četa Sokola Královéhradeckého.²⁰

Tělocvična na Malém náměstí však přestávala, s narůstajícím zájmem o jednotu ze strany obyvatelstva stačit, a tak se Sokolové museli začít poohlížet o větším cvičebním prostoru. V roce 1919 jednota od města odkoupila pozemek mezi Piletickým potokem a budovou Kotěrova muzea na Eliščině nábřeží. V srpnu 1921 byla vypsána soutěž o projekt, který vyhrál architekt Milan Babuška. Jeho projekt nesl název „Sokolstvu k rozkvětu, městu k ozdobě“. Náklady na výstavbu tělocvičny činily čtyři miliony korun a stavba měla započnout následujícího roku. Chyběl však dostatek financí, a tak se výstavba sokolovny protáhla o několik let. Stavba byla zahájena 28. října 1928 a dokončena byla o dva roky později. Nová sokolovna se původně skládala ze tří částí. V první byly dva tělocvičné sály s galeriemi, šatnami a místnostmi pro cvičitelské sbory. Ve vyšším patře byla zkušební síň pro sokolskou filharmonii. V části druhé se nacházel biograf, šatny, cukrárna a kužárna. Třetí část pak tvořily restaurace se spolkovými místnostmi a vyšší patro obsahovalo devět hostinských pokojů a byty pro topiče, sokolníka a vedoucího biografu.²¹

²⁰ *Dvacet pět let v Sokole Kralohradeckém*

²¹ *Sokolovna v Hradci Králové*. Turistika.cz [online]

5 Vymezení sportovních odvětví spadajících pod Sokol

V současné době pod sokolskou jednotou na Eliščině nábřeží působí hned několik sportovních oddílů. Basketbalový, gymnastický, kanoistický, oddíly bojových sportů, jako je taekwon – do a judo a zejména také atletický, na který se zaměřuje tato práce.

Judo

Oddíl Judo má v Hradci Králové dlouholetou tradici a hradečtí judisté sklízí nemalé úspěchy. První seznámení hradeckých občanů s jiu-jitsu, což byl původní název pro judo, proběhlo v roce 1943 díky pražským bojovníkům, kteří zde publiku toto bojové umění předvedli. A protože se obyvatelům Hradce tento sport zalíbil, vznikl zde o rok později první oddíl jiu-jitsu v Hradci Králové. Oddíl však pozastavil svou funkci s koncem druhé světové války. V roce 1951 byl oddíl juda opět obnoven, fungoval pod jednotou TJ Škoda Hradec Králové a velmi se mu dařilo. Významným se pro něj stal rok 1979, kdy se na hradeckém zimním stadionu uskutečnilo mezistátní utkání družstev Japonska a Československa. Oddíl Judo je aktivní dodnes.²²

Basketbal

První basketbalový oddíl Sokola vznikl v roce 1924 a stal se tak jedním z nejstarších basketbalových klubů v České republice. V současné době zde působí mužský tým, který si říká Královští Sokoli a ženský tým Sokol Nilfisk, známější pod názvem Hradecké lvice. Od roku 2000 působí ženy v nejvyšší Ženské basketbalové lize.²³

²² Sokol Judo Hradec Králové: *Judo v Hradci Králové* [online]

²³ Královští sokoli Hradec Králové, *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]

6 Historie atletického oddílu Sokol Hradec Králové

„Dnes je možno již jen velmi těžko zjistit, kdy začala lehká atletika zapouštět své kořeny i na Hradecku, ale první zmínka je z 30. srpna 1896. Tehdy se konaly veřejné sokolské závody a při nich byl vypsan běžecký závod. Živelný zájem o atletiku se začal projevovat v roce 1903, kdy se kolem tehdejšího trojnásobného vítěze Běchovic, Matěje Špičky, sešlo několik studentů. Na lukách, v místech, kde stojí dnešní atletický stadion na nábřeží, odstranili keře, urovnali terén a vybudovali tak první hřiště. Jako trenérky sloužily v předu sešité spodky a běželo se na boso. Kromě závodů na dráze se konaly i běhy kolem starého Hradce. Po válce v letech 1918–1920 byl založen atletický odbor SK Hradec Králové, který byl 8. února 1920 přijat za člena ČSAAU. Mezi nejlepší atlety v období první republiky patřili sprinter Oldřich Kocourek, čtvrtkař Josef Wimmer a všestranná atletka Marie Kofránková. Nebývalý rozmach atletiky nastal v roce 1945. 14. července 1946 u nás startovali američtí závodníci, mezi něž patřil i tehdejší nejlepší sprinter na světě – Barney Ewel. Na druhém místě v běhu na 100 m se tehdy umístil Václav Doksanský. V tom samém roce se konal v Hradci Králové první běh Rudého práva. V roce 1947 započala sportovní éra stále velmi úspěšného atleta, mnohonásobného československého reprezentanta Miloslava Moravce, jednoho z nejlepších desetibojařů na světě. Úspěšně startoval i na mistrovství Evropy a plných deset let patřil k absolutní špičce. Z mnoha desítek úspěšných československých rekordmanů lze jmenovat také bratry Kynosovi, Nohejla, Vidrnu, Tomáše, Matouška, Jehličkovou a mnoho dalších. Atletický oddíl hradeckého Spartaku má pět mistrů sportu a dva zasloužilé mistry sportu. V současné době má atletický oddíl téměř tři sta aktivních členů, kteří soutěžili jako jednotlivci a bojovali v devíti družstvech. Ženy se loni staly mistryněmi ČSR a letos omlazené družstvo skončilo na třetím místě v první národní lize. Muži byli v této soutěži šestí. Družstva dorostenek a dorostenců se kvalifikovala do semifinále družstev ČSR. Oddíl splnil všechny podmínky pro udělení titulu Vzorný oddíl II. stupně. Členové oddílu letos vybojovali deset titulů přeborníků ČSR nebo ČSSR a přivezli ze závodů tři desítky medailí.“²⁴

8. května 1897 byla v Praze založena Česká atletická amatérská unie (ČAAU). V době založení ČAAU neexistoval na východě Čech žádný atletický klub. Atletické disciplíny do té doby pouze doplňovaly činnosti Sokola, či jiných (často cyklistických) sportovních klubů. Významným datem se pro východočeskou atletiku stal 9. srpen 1903, kdy se v Pardubicích uskutečnily první oficiální atletické závody ČAAU mimo Prahu. Závodů se zúčastnilo celkem 207 atletů z patnácti, převážně pražských, klubů. Na těchto závodech bylo vytvořeno devět českých rekordů. Závody však nevyústily v založení atletického klubu. K tomu došlo až o rok

²⁴ 80 let hradecké atletiky. *Únorovec* (1975) -- Roč. 26, č. 45 (1975/201), s. 4,

později, kdy se rivalské město, Hradec Králové, vzchopilo a roku 1904 tamní sportovní klub založil první oficiální lehkootletický odbor.²⁵

Počátky atletiky v Hradci Králové

Za počátek atletiky v Hradci Králové je považován 13. červenec 1904, kdy se zde konaly první zdokumentované atletické závody. Atletický oddíl patří k nejstarším a také největším sportovním oddílům v Hradci Králové. První světová válka měla na rozvoj atletiky velký vliv. Po přijetí oddílu do Československé amatérské atletické organizace (ČSAAU) se začala atletika rozvíjet velmi rychlým tempem. V Hradci byli atleti organizováni nejen ve sportovním klubu (SK), ale také v Sokole, Dělnické tělocvičné jednotě (DTJ), Orlu, Křesťanském sdružení mládeže (YMCE) a v řadě dalších klubů. V roce 1926 uspořádal Hradec Králové mistrovství Československa v maratonu.²⁶

Ženy začaly do atletiky více pronikat ve dvacátých letech devatenáctého století. Organizační záštitou pro ženskou atletiku byl Svaz házené a ženských sportů, který byl založen 22. února 1920. V tom samém roce proběhly v Pardubicích první závody žen ve Východočeském kraji.²⁷

Rok 1931 se stal pro sportovce velice významným, protože byla 29. dubna uzavřena smlouva o spolupráci mezi ČSAAU a Sokolem. Díky tomu se mohli Sokolové účastnit atletických závodů za svoji jednotu a nemuseli být členy jiného klubu.

Za druhé světové války se sokolská hnutí musela přejmenovat na župy. Východočeská župa měla sídlo v Pardubicích a zaštiťovala dvacet čtyři registrovaných klubů, jejichž počet se do konce války ještě navýšil. Nejvýznamnější z nich byla SK Choceň. Roku 1944 byla činnost žup značně omezena. Nesměly se konat župní přebory a utkání byla povolena jen do vzdálenosti třiceti kilometrů. Po osvobození byla provedena revize registrovaných členů klubu. Hradec Králové v tu dobu čítal více jak 70 členů.²⁸

Hradecká atletika po druhé světové válce

Za komunismu se atletika stala masově rozšířeným sportem. V padesátých letech se začaly stavět profesionální atletické stadiony. Od roku 1953 vznikají Dobrovolné sportovní organizace (DSO), které byly pojmenovány jednotnými názvy podle pracovních oborů – Baník, Spartak, Dynamo, Slavoj, Slavia, vesnické jednoty Sokol, ad. V roce 1957 vzniká Československý svaz tělesné výchovy se základní jednotkou TJ (tělovýchovná jednotka). Tato

²⁵ HLADÍK, P., DOSTÁL, J., HETFLEIŠ J., KARLÍK F. *Východočeská atletika*

²⁶ Historie. *Oddíl atletiky TJ Sokol Hradec králové* [online]

²⁷ HLADÍK, P., DOSTÁL, J., HETFLEIŠ J., KARLÍK F. *Východočeská atletika*

²⁸ tamtéž

organizace trvala až do změny režimu. Od roku 1965 byly zavedeny řádně organizované soutěže družstev od krajských stupňů po první ligu. Do Pardubic a Hradce Králové přicházeli první profesionální trenéři s vysokoškolským vzděláním.²⁹

V roce 1961 se v Hradci Králové uskutečnila dvě mistrovství Československa. V červenci závody starších žáků, v říjnu pak mužské a ženské víceboje. O dva roky později zde byla vybudována černá škvárová dráha, která byla tou dobou jednou z nejlepších v Československu. Ve stejném roce se na stadionu uskutečnilo mistrovství ČSR dospělých. Sportovcům se na tomto mistrovství dařilo a bylo zde vytvořeno nejvíce rekordů v historii všech mistrovství ČSR. V sedmdesátých letech začaly v Hradci vznikat sportovní třídy se zaměřením na atletiku a Tréninkové středisko mládeže. V osmdesátých letech atletický stadion sloužil jako sklad stavebního materiálu pro stavbu nedalekého plaveckého bazénu. Možnost trénování a závodění tím byla značně omezena, a to mělo negativní dopad na celý atletický oddíl. Ženská i mužská družstva se propadla do nižších soutěží. Jakmile se objevil nadějný dorostenec, odcházel buď jinam za lepšími podmínkami, nebo atletickou kariéru předčasně ukončil. Až v letech 1992–1997 se začal stadion pomalu vracet do původního stavu, ale i přesto se na něm mohly pořádat pouze méně významné závody.³⁰

V letech 1946–1948 působil atletický oddíl převážně pod Sokolem, v letech 1949–1952 pak s přídavkem Škoda. V období 1953–1989 nesl název Spartak ZVÚ, v roce 1990 závodili atleti pouze pod názvem Spartak a od roku 1991 je používán současný název Sokol.³¹

Atletický stadion

Čtyřistametrový hradecký atletický ovál byl uveden do provozu v roce 1935. Byl to čtyřproudý škvárový ovál se šesti drahami. O osmnáct let později byl přestavěn na šestiproudý a poslední výměna povrchu byla provedena v roce 1976. Počátkem osmdesátých let byla polovina stadionu zabrána na výstavbu haly a bazénu. Od roku 1997 je stadion plně funkční a slouží k méně významným závodům a tréninku hradeckých atletů.³²

V říjnu 2002 byla postavena nová závodní dráha s umělým povrchem. Díky zlepšení tréninkových podmínek se mohly zlepšovat i výkony hradeckých atletů. Muži toho roku postoupili do druhé ligy a následující rok do ligy první.³³

²⁹ HLADÍK, P., DOSTÁL, J., HETFLEIŠ J., KARLÍK F. *Východočeská atletika*

³⁰ Historie. *Oddíl atletiky TJ Sokol Hradec králové* [online]

³¹ HLADÍK, P., DOSTÁL, J., HETFLEIŠ J., KARLÍK F. *Východočeská atletika*

³² tamtéž

³³ Historie. *Oddíl atletiky TJ Sokol Hradec králové* [online]

7 Významní hradečtí atleti

Miloslav Moravec

Miloslav se narodil 12. října 1923 v Třebechovicích pod Orebem a později se přestěhoval do Hradce Králové, kde vystudoval střední průmyslovou školu. Od dětství navštěvoval Sokol v Plotištích. Ve čtrnácti letech byl zaznamenán jeho výkon v hodu oštěpem (43,2 m) a trojskoku (9,54 m). S opravdovým atletickým závoděním začal ale až v sedmnácti letech v Sokolu Hradec Králové. V roce 1941, po přerušení činnosti Sokola, přešel do SK, a tomuto oddílu zůstal věrný po celou dobu své závodní kariéry. Hned v první sezóně působení v SK, překonal rekord Protektorátu Čechy a Morava v trojskoku staršího dorostu výkonem 13,6 m a jako osmnáctiletý se díky tomu dostal mezi přední atlety v Protektorátu. Na protektorátním mistrovství v Praze (1942) získal svůj první a zároveň poslední titul v trojskoku (13,8 m) a na tom samém mistrovství vybojoval ve skoku do dálky stříbrnou medaili (6,69 m). Tímto však jeho slibná skokanská kariéra skončila, neboť ho postihlo zranění šlach. Díky zdravotním komplikacím se však začal více věnovat vrhačským disciplínám a dosáhl tím tak větší všestrannosti.

V roce 1946 startoval jako voják základní služby za posádku v Litoměřicích, kde vyhrál přebor československého vojska ve víceboji. O rok později se vrátil z vojny zpět do Sokola Hradec Králové, kde se mu opět velmi dařilo. V této sezóně získal titul mistra ČSR v desetiboji s výkonem 6 428 bodů a současně tím překonal československý rekord. Rok na to se stal na mistrovství ČSR v Praze opět mistrem v desetiboji. Na olympiádu však, i přes své úspěchy, neodjel. Na poolympijských hrách vyhrál závod na 400 m překážek v novém československém rekordu 54,8. V roce 1949 se stal potřetí mistrem ČSR v desetiboji. Ke konci sezóny taky jako první Čechoslovák překonal hranici sedmi tisíc bodů (7 071). Tento výkon byl jeho nejlepším výkonem v kariéře a nikdy se mu ho už nepodařilo překonat.³⁴

V mezinárodních utkáních mužů nastoupil v letech 1948–1957 celkem patnáctkrát v běhu na 400 m překážek, z toho se desetkrát pyšnil zlatou medailí. Československé rekordy se mu dařilo překonávat i v zahraničí. V Budapešti (1949) se mu například povedlo zaběhnout 400 m překážek v čase 53,3 a vytvořil tak nový československý rekord. Tento výkon byl jeho třetím a nejlepším rekordem na této trati a už jej nikdy nepřekonal. V roce 1950 se stal v Bukurešti mezinárodním mistrem Rumunska v běhu na 400 m překážek (54,4). Další rekord vytvořil ve svých třiceti čtyřech letech ve Varšavě (1957) ve skoku do dálky, kdy skočil 7,3 m. V letech 1957–1959 zvítězil třikrát za sebou v běhu na 200 m překážek a stal se tak třikrát po

³⁴ HLADÍK, P., DOSTÁL, J., HETFLEIŠ J., KARLÍK F. *Východočeská atletika*

sobě mistrem ČSR v této disciplíně. Jeho nejlepší čas byl 24,6. 1960–1965 závodil v obou překážkových tratích, skákal dálku a zlepšoval se v oštěpu. Ve svých devětatřiceti letech hodil svůj nejlepší výkon 62,08 m.³⁵

Za svou závodní kariéru získal Miloslav deset titulů mistra Československa, šestkrát překonal československý rekord a vytvořil dva nejlepší výkony v nemistrovských disciplínách (220 y překážek, pětiboj). Zajímavostí je, že Miloslav nikdy neměl trvalého trenéra, ani poradce. Moravec sportoval celý život a ani stáří ho od závodění neodradilo. Účastnil se veteránských kategorií i po dovršení sedmdesáti let a na svůj věk dosahoval velmi dobrých výsledků, především ve vrhačském pětiboji. V roce 1994 získal v této disciplíně 4 105 bodů a opět tím navýšil československý rekord veteránů nad 70 let.³⁶

Josef Tomáš

Josef se narodil 12. března 1934 ve Studenci u Horek. V mládí ho zajímala nejen gymnastka, ale především lyžování. Roku 1952 se poprvé zúčastnil závodu v běhu na lyžích. Moc úspěchu však nesklidil, a tak se začal poohlížet po jiném vytrvalostním sportu, kde by mohl více zazářit. Hned na jaře se proto přihlásil na přespolní běh v Hostinném, který také vyhrál. Nějakou dobu závodil za atletický oddíl v Náchodě, v roce 1954 však musel odejít na vojnu do Vimperka. Zde po celé dva roky vynikal v armádních soutěžích, především v běhu na lyžích. V roce 1956 byl propuštěn z vojny a přestoupil do Spartaku Hradec Králové. Protože bylo lyžování jeho velkou vášní, zúčastnil se v roce 1959 závodu v běhu na lyžích na 15 km, kde se umístil na 4. místě a byl díky tomuto úspěchu zařazen do lyžařského národního družstva. Dobrá vytrvalost na lyžích se podepsala i na jeho atletických výkonech, a tak si v této sezóně dokázal vylepšit svoje dosavadní výsledky v běhu na 800 m (1:55), 1 500 m (3:57) a 5 000 m (14:47). Zařadil se tak bez problémů na úroveň československé špičky.³⁷

Od roku 1960 byl, díky svým výkonům z předešlé sezóny, přijat do reprezentačního družstva mužů. Poprvé nastoupil k běhu na 5 000 m v mezistátním utkání proti NDR v Praze. Zde opět vylepšil svůj dosavadní výkon. Závod na 5 000 m zaběhl za 14:26 a 10 000 m za 30:30. V závěru sezóny získal svůj první titul mistra ČSSR na závodech v Běchovicích, kde doběhl v závodě na 10 000 m v čase 31:41. S každou další sezónou zlepšoval své výkony a v roce 1962 získal dva tituly mistra ČSSR. Nejprve v Běchovicích, kde zaběhl nový traťový rekord (29:50) a následně v krosu na 10 km. Svým vítězstvím přispěl k zisku zlaté medaile Spartaku Hradec Králové. Na jaře, o rok později, vybojoval druhý titul v krosu na 10 km a

³⁵ HLADÍK, P., DOSTÁL, J., HETFLEIŠ J., KARLÍK F. *Východočeská atletika*

³⁶ tamtéž

³⁷ tamtéž

v závěru sezóny se mu podařilo obhájit třetí titul v běhu na 10 000 m Běchovicích. Jeho nový traťový rekord (29:43,4) byl překonán až v roce 1973 Stanislavem Hofmanem. Tentýž rok se stal přeborníkem I. ČSSH na trati 5 000 m s časem 13:59. V tomto období byl na devatenáctém místě ve světových tabulkách. Při mistrovství ČSSR (1964) získal na dráze 5 000 m druhý titul (14:07) a na 10 000 m rovněž zaběhl nejlepší čas (29:04,4). Tato sezóna byla jeho poslední v prvoligovém dresu Spartaku Hradec Králové. V jeho barvách závodil 8 let, ale ani Josefovy výkony bohužel nezachránily Spartak od sestupu. Od roku 1965 závodil Josef za TJ Jiskra JUTA Dvůr Králové nad Labem. Hned na jaře získal třetí titul z krosu na 10 km a na dráze 10 000 m vyhrál svůj první titul mistra ČSSR v této disciplíně s časem 29:55,4. V závěru sezóny vyhrál počtvrté a naposledy závod v Běchovicích na 10 000 m v čase 31:34,8. Následující sezónu zahájil dalším vítězstvím na mistrovství ČSSR v krosu na 10 km, které bylo zároveň jeho poslední výhrou v této disciplíně. Dále na dráze 10 000 m vybojoval svůj druhý, ale také poslední titul mistra ČSSR, s časem 29:56,2. Až do konce své kariéry reprezentoval Dvůr Králové nad Labem.

Za reprezentační družstvo startoval v letech 1960–1966 v jednadvaceti utkáních. V bězích na 5 000 m a 10 000 m absolvoval dvacet čtyři startů, z nichž se pro něj devět z nich stalo vítězných. Mezi jeho nejlepší výsledky můžeme zařadit druhé místo v 1. ročníku Evropského poháru družstev mužů (1965). Úspěchy sklízel i na zahraničních utkáních, kdy v Moskvě (1964) vyrovnal československý rekord Miroslava Jurka a v Oslu, v tom samém roce, zaběhl svůj nejlepší výkon na 10 000 m. Za zmínku rozhodně stojí i jeho účast na olympijských hrách v Tokiu (1964), kde se umístil na sedmnáctém místě v běhu na 10 000 m v čase 29:46,4. Během své kariéry získal Josef dvanáct titulů mistra Československa (4x v krosu, 4x v silničním běhu v Běchovicích, 2x na 5 000 m a 2x na 10 000 m).³⁸

Jaroslava Jehličková

Následující významnou atletkou je Jaroslava Jehličková. Narodila se 24. března 1942 v Hořicích v Podkrkonoší. V dětství působila v hořickém basketbalovém oddílu. V roce 1959 nastoupila na start přespolního běhu, který s přehledem vyhrála. V přeboru Královéhradeckého kraje skončila ten rok druhá. Zde si ji všimnul hradecký trenér Antonín Bezdíček a tím započala její atletická kariéra. Antonín zařídil, aby se mohla zúčastnit mistrovství ČSR, kde absolvovala svůj první větší závod a doběhla třináctá. Další sezónu už byla zaregistrována pod atletickým oddílem Spartak Hradec Králové, kde se pod odborným dozorem Bezdíčka mohla rozvíjet po všech sportovních stránkách. V roce 1960 byla na mistrovství ČSSR starších dorostenek druhá

³⁸ HLADÍK, P., DOSTÁL, J., HETFLEIŠ J., KARLÍK F. *Východočeská atletika*

v běhu na 600 m (1:41,4). O rok později získala na přeborech ČSSR juniorů svůj první titul v běhu na 800 m (2:21,2) a na mistrovství ČSSR mužů a žen získala bronzovou medaili, taktéž v běhu na 800 m (2:18,4), což byl současně její nejlepší roční výkon. Na přeboru ČSSR juniorek vyhrála s časem 2:15,7 běh na 800 m a na mistrovství ČSSR žen byla na této trati druhá (2:16,6). Na mistrovství ČSSR žen v přespolním běhu doběhla rovněž druhá. Její nejlepší výkon na 400 m byl 58,0 a na 800 m 2:11,6. Tento výsledek byl rovněž rekordem juniorek.³⁹

Následující sezóna nebyla pro Jaroslavu příliš úspěšná. Na mistrovství ČSSR v přespolním běhu se umístila na druhém místě a v juniorkách na 800 m byla až třetí. Těsně před mistrovstvím ČSSR mužů a žen v Hradci Králové však onemocněla a nemohla tak na domácí půdě předvést své výkony. Svůj první mistrovský titul získala o rok později (1964) na pardubickém stadionu na mistrovství ČSSR v přespolním běhu. Na mistrovství žen byla v běhu na 800 m opět druhá (2:10,6). Tento rok byl jejím posledním rokem v královéhradeckém dresu. Od roku 1965 začala závodit pod atletickým oddílem v Praze, kam se ke konci roku také přestěhovala a začala zde pracovat. Na mistrovství světa ČSSR (1966) získala svůj druhý titul, ale první za běh na 800 (2:09). Následně se však dostavily zdravotní komplikace, v podobě zánětu kyčelního kloubu, a to jí na nějaký čas ve zlepšování výkonnosti zastavilo. O dva roky později na dalším mistrovství zaběhla 800 m v čase 2:06,8 a vyrovnala tím československý rekord. Tato sezóna pro ni byla úspěšná, protože na závodech v Mnichově běžela v čase 2:05,5 a překonala tak dosavadní československý rekord. Dařilo se jí také v běhu na 400 m, kde zaběhla osobní rekord 56,1. Na Olympijských hrách v Mexiku (1968) doběhla v semifinále v závodě na 800 m na 8. místě s časem 2:13,5. K její velké smůle však kvůli chřipce nemohla v závodech dále pokračovat. V roce 1969 zažila jednu ze svých neúspěšnějších sezón. Na mistrovství Čech vyhrála 400 m v čase 56,3. Na mistrovství ČSSR získala svůj třetí titul v 800 m (2:09,6) a dokázala také zvítězit v závodě na 1 500 m s časem 4:37,4. V této sezóně se běžela trať na 1 500 m poprvé jako mistrovská. Nejlepší výkon (4:10,7), který na této trati vytvořila na mistrovství Evropy, byl zároveň světovým rekordem a stala se díky tomu mistryní Evropy.⁴⁰

Vítězství však předcházely nepříjemné zdravotní komplikace a Jaroslava se mistrovství ani neměla zúčastnit. V prvním kole závodu pak nabrala téměř třiceti metrovou ztrátu, přestože běžela rychleji, než byl aktuální světový rekord. Díky tomu, že soupeřky přepálily start, slavila na konci závodu Jaroslava vítězství. „Když jsem předběhla i tu první, tak jsem najednou měla takový úžasný pocit úlevy a štěstí, že jsem měla pocit, že vůbec neběžím.“ Sdělila po závodě Jaroslava.⁴¹

³⁹ HLADÍK, P., DOSTÁL, J., HETFLEIŠ J., KARLÍK F. *Východočeská atletika*

⁴⁰ tamtéž

⁴¹ Jaroslava Jehličková ukončila běžeckou kariéru kvůli dopingu. *Paměť národa* [online]

Na mistrovství Čech (1971) opět vyhrála 800 m (2:08) a na mistrovství ČSSR získala svůj čtvrtý a zároveň poslední titul na 800 m (2:07,4). druhý titul získala na 1 500 m (4:26,3) a první titul ve štafetovém závodě 4x400 m (3:51) v sestavě RH Praha. Ve své poslední sezóně (1972) dokázala zvítězit v 800 m (2:08) a na mistrovství ČSSR vybojovala třetí, ale také zároveň poslední titul v běhu na 1 500 m (4:25,2). Druhý titul na téže mistrovství získala za štafetový běh (3:47). V Budapešti překonala na 800 m nejen její osobní rekord, ale také potřetí rekord československý. Na Olympijských hrách běžela 1 500 m za 4:08,4 min a opět tím překonala nejen sebe, ale i další československý rekord. Jaroslavu po celou dobu závodní kariéry pronásledovaly různé úrazy a nemoci, a tak musela kvůli zdravotním problémům kariéru předčasně ukončit.⁴²

Poté, co si Jaroslava začala všimnout u jiných sportovců výrazného nadprůměrného zlepšení, uvědomila si, že to nebude jen tak. Ona sama však doping odmítala a protože pochopila, že bez něj nemá oproti konkurenci šanci na dobré umístění, rozhodla se kariéru i z těchto důvodů ukončit. Dalších pět let pak trénovala děti a vrátila se k basketbalu.⁴³

Za svou kariéru dokázala Jaroslava osmkrát překonat československý rekord, desetkrát se pyšnila zlatou medailí z mistrovství ČSSR a v neposlední řadě získala tři české tituly (1x na 400 m a 2x na 800 m).⁴⁴

Jiří Kynos

Jiří se narodil 24. března 1943 v Třebechovicích pod Orebem. Ve sportu prvně přičichl k fotbalu a hokeji. Ve svém o pět let strašim bratru Václavovi, který byl sprinter, viděl vzor, a tak se rozhodl vydat se na sprinterskou dráhu. Trenérem se mu stal již zmíněný bratr Václav. Svůj první závod zaběhl v roce 1960 v Rychnově nad Kněžnou, kde studoval střední průmyslovou školu, a současně závodil za atletický oddíl Tatra Solnice. 100 m zaběhl v čase 11,9 a v tom samém roce si svůj výkon navýšil na 11,1. Nadaného mladíka si rychle všimli hradečtí funkcionáři a Jiří tak mohl závodit za druholigové družstvo mužů Spartaku Hradec Králové. Bratr Václav pro Jiřího nastavil nelehkou laťku sprinterských výkonů, takže měl Jiří dostatečnou motivaci vyrovnat se bratrovi. Od roku 1961 závodil za Spartak Hradec Králové a hned na svém prvním mistrovství ČSSR dokázal vybojovat medaile. V běhu na 100 m v kategorii starších dorostenců obsadil druhé místo a v kategorii mužů získal místo třetí (10,7). V této sezóně se mu ve výše zmíněných kategoriích podařilo vyrovnat výkony svého bratra a na závodech v Náchodě překonal československý rekord ve sprinterském trojboji ziskem 2 610

⁴² HLADÍK, P., DOSTÁL, J., HETFLEIŠ J., KARLÍK F. *Východočeská atletika*

⁴³ Jaroslava Jehličková ukončila běžeckou kariéru kvůli doping. *Paměť národa* [online]

⁴⁴ HLADÍK, P., DOSTÁL, J., HETFLEIŠ J., KARLÍK F. *Východočeská atletika*

bodů. O rok později získal v královéhradeckém dresu na mistrovství ČSSR staršího dorostu hned dva tituly. V běhu na 100 m (10,9) a v běhu na 200 m (21,8), což byl jeho nejlepší roční výkon v této disciplíně. Od srpna tohoto roku byl povolán na vojnu a závodil za atletický oddíl Dukla Praha. Další sezóna v Dukle pro něj byla ještě úspěšnější. 100 m zaběhl za 10,5 a 200 m za 21,3. V tomto roce byl také členem reprezentační štafety 4 x 100 m, která za jeho účasti poprvé překonala československý rekord výkonem 40 s. Jiří byl součástí štafetového družstva dalších několik let a přispěl tak celkově k osmi zlepšením československého rekordu až na úroveň 38,82. V roce 1966 se mu podařilo překonat rodinný rekord na 100 m s časem 10,4. V této sezoně získal svůj první mistrovský titul ve štafetě 4 x 100 m. Tento rok se také účastnil mistrovství Evropy, kde se mu v běhu na 200 m příliš nedařilo. Ve štafetě pak obsadili sedmé místo s časem 40,6. Další rok získal svůj první titul v běhu na 200 m (21,0). Nejlepším časem na 100 m této sezóny bylo 10,3. Tento výkon si už do konce své kariéry nezlepšil. Na Evropských halových hrách získal ve štafetě 1–2–3–4 kola bronzovou medaili (3:08,8). Běžel zde první úsek. V roce 1969 získal na mistrovství ČSSR svůj druhý titul v běhu na 200 m, kdy zároveň díky času 20,7 překonal československý rekord. Ještě v tom samém roce výkon vylepšil na 20,6 a tím se mu podařilo překonat i výkon staršího bratra Václava. Na mistrovství Evropy byl na 200 m pátý s časem 21,0. Ve štafetě pak družstvo získalo bronzovou medaili (39,5). Následující sezónu vybojoval další titul v běhu na 200 m (21,0), který si rok na to opět obhájil s časem 21,1. Po zbytek kariéry se mu už výkony vylepšit nepodařilo. Na světové univerziádě vybojoval v běhu na 200 m páté místo s časem (21,0). Na mistrovství Evropy (1971) získalo štafetové družstvo zlatou medaili (39,5) a v běhu na 200 m doběhl na osmé pozici (21,5).⁴⁵

V reprezentačním družstvu nastoupil v letech 1961–1974 celkem do třiceti čtyř utkání, v nichž dvacetkrát zvítězil. V roce 1972 startoval na Olympijských hrách v Mnichově, kde společně s J. Matouškem, J. Demečem a L. Bohmanem vybojovali ve štafetě 4 x 100 m čtvrté místo (38,82). V běhu na 200 m skončil na páté příčce (20,88). V roce 1974 ho na mistrovství Evropy provázely zdravotní problémy a díky tomu byl vyřazen z rozběhu na 200 m. Se štafetou se i přes zmíněné zdravotní komplikace probojovali do finále a obsadili osmé místo (39,92).

Po ukončení kariéry byl zaměstnán na ministerstvu národní obrany v Praze ve správě vrcholového sportu a později pracoval na úřadu federální vlády, kde zastupoval armádu v oblasti sportu. Velmi aktivně se také podílel na řízení Klubu olympioniků, kterému také v letech 1979–1990 předsedal. V době oslav sta let české atletiky (1997) pracoval jako ekonomický ředitel Českého olympijského výboru.⁴⁶

⁴⁵ HLADÍK, P., DOSTÁL, J., HETFLEIŠ J., KARLÍK F. *Východočeská atletika*

⁴⁶ tamtéž

Josef Matoušek

Josef se narodil na Žampachu 7. září 1928. Od dětství miloval sport a oblíbil si především nářadový tělocvik v Sokole. Další jeho vášní bylo lyžování, při kterém si však přivodil těžký úraz a na nějakou dobu musel se sportem přestat úplně. Dokonce i díky následné tělesné slabosti nebyl povinen účastnit se povinného vojenského výcviku. Lékař mu doporučil hod kladivem, a tak se Josef zašel podívat mezi atlety Tatranu Solnice, aby si tuto disciplínu vyzkoušel. Při té příležitosti absolvoval i jiné disciplíny jako například 100 m, které zaběhl za 12,0. V roce 1953 se zúčastnil závodů v Praze, kde v hod kladivem získal dvanácté místo za svůj první hod 42, 55 m. V další sezóně se již účastnil závodů mužů v solnickém dresu, kdy hodil 51 m, což byl na začátečníka velice dobrý výkon a tím odstartovala jeho vrhačská kariéra. Od roku 1955 působil za atletický oddíl Spartak Hradec Králové, za který, s krátkým přerušením, závodil dlouhých dvacet osm let. Hned v prvních závodech hodil 52, 9 m a do konce sezóny svůj výkon ještě vylepšil na 55,18 m. V letech 1956-1958 se neustále zlepšoval až k hranici 60 m. Svůj první titul získal roku 1959 na mistrovství ČSR za výkon 60, 71 m, ale to zdaleka nebyl jeho nejlepší výkon sezóny (61,9 m). První překonání československého rekordu se mu podařilo v roce 1960 v Jaroměři hodem 63,68 m.⁴⁷

V období 1961–1962 celkem třikrát překonal rekord ČSSR. Nejprve výkonem 64,65 m, poté 64,67 m a na závěr 67, 82 m. Díky poslednímu zmíněnému hodu byl v roce 1962 pátý ve světových kladivářských tabulkách. O rok později obhájil titul mistra ČSSR hodem 66,63 m. Hned týden na to v Praze popáté vylepšil československý rekord (68,78 m) a posunul se tak na třetí příčku světových tabulek. Toto byl jeho nejlepší výkon v kariéře, který se mu už nikdy zlepšit nepodařilo. V roce 1964 potřetí obhájil mistrovský titul výkonem 65, 99 m. Začátek další sezóny odstartoval v dresu pražských Bohemians, kde získal čtvrtý titul mistra ČSSR (64,7 m). V letech 1966–1969 se jeho výkonnost moc nezlepšovala, ale stále podával výkony nad 60 m. v roce 1966 získal pátý titul mistra ČSSR, rok na to titul opět obhájil. Šesté dosažení titulu bylo zároveň jeho posledním. V následující sezóně už „šedesátku“ nepřehodil a rozhodl se k návratu zpět do Hradce Králové. Hradecký vzduch mu zřejmě svědčil, protože se mu v sezóně 1971 vrátila forma a přehodil zmíněnou „šedesátku.“ Jeho nejlepším zaznamenaným výkonem v tomto roce je 61, 22 m. V letech 1972–1975 začal Josefův syn Milan překonávat hranici padesáti metrů, což Josefa motivovalo v tréninku nepolevovat, aby ho syn mohl překonat co možná nejpozději. Dařilo se mu to až do roku 1974, kdy hodil 60, 32 m a jeho syn ho v tabulkách přeskočil s výkonem 61, 28 m. V roce 1975 Josef naposledy překonal hranici šedesáti metrů (60, 04 m). Další roky 1976–1985 se mu stále dařilo překonávat

⁴⁷ HLADÍK, P., DOSTÁL, J., HETFLEIŠ J., KARLÍK F. *Východočeská atletika*

padesátimetrovou hranici. Závodů se účastnil až do roku 1988, padesáti metrovou hranici se mu už však pokořit nepodařilo. Kariéru ukončil ve svých šedesáti letech hodem 40, 98 m. Byla to jeho třicátá pátá sezóna.

Za své kladivářské kariéry dokázal šestkrát zvítězit na mistrovství ČSSR, pětkrát se mu podařilo pokořit československý rekord v hodu kladivem startoval ve dvaceti osmi mezistátních utkáních, v nichž šestnáctkrát zvítězil.⁴⁸

Zuzana Valentová

Zuzana, dívčím jménem Lajbnerová, se narodila 20. května roku 1963 v Hradci Králové. S atletikou začala od roku 1975 ve Spartaku Hradec Králové. Prvním jejím významným úspěchem bylo umístění na čtvrtém místě v hodu diskem na juniorském mistrovství Evropy (1981). V roce 1987 získala v Záhřebu na světové letní univerziádě bronzovou medaili za sedmiboj (6 224 b.) o rok později vytvořila rekord ČSR v sedmiboji (6 268b) a o několik týdnů později závodila ve stejné disciplíně na olympijských hrách v Soulu, kde obsadila devátou příčku. Za svou závodní kariéru získala jednu stříbrnou a šest zlatých medailí v Mistrovství ČSSR.⁴⁹

Antonín Bezdíček

Antonín je významnou postavou královéhradecké atletiky nejen z pohledu sportovce, ale také trenéra. Narodil se 7. listopadu 1923. První zmínka o jeho sportovních výkonech je z roku 1947, kdy v bězích na 800 m a 1 000 m vedl oddílové tabulky. Od tohoto roku až do roku 1993 působil ve vedení královéhradecké atletiky. Téměř třicet let trénoval družstva mužů i žen z Hradce Králové v prvoligových tabulkách. Antonín přivedl mezi atletickou elitu například již zmíněnou Jaroslavu Jehličkovou, nebo Josefa Tomáše. Organizoval různé atletické soutěže, jak pro školy, tak pro oddíl. Byl také hlavním organizátorem Mistrovství republiky v roce 1963.⁵⁰

Řadu let také působil ve vedení československé atletiky. V roce 2013 byl za svou celoživotní práci uveden do Síně slávy v Hradci Králové.⁵¹

⁴⁸ HLADÍK, P., DOSTÁL, J., HETFLEIŠ J., KARLÍK F. *Východočeská atletika*

⁴⁹ Zuzana Lajbnerová. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]

⁵⁰ Bezdíček Antonín. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]

⁵¹ Sportovec roku 2013. *Hradec Králové* [online]

8 Porovnání královéhradecké a pardubické atletiky

Hradec Králové není zdaleka jediným atletickým oddílem ve Východních Čechách, a tak budou v této kapitole porovnány výsledky oblastních rekordů hradeckých a pardubických atletů.

Pardubický atletický oddíl je pro východočeskou atletiku velice významným. Jak již bylo zmíněno, v roce 1903 se zde uskutečnily první závody ČAAU mimo prahu. Samotný atletický oddíl byl založen o dva roky později než hradecký, a to v roce 1906. V roce 1912 se stal SK Pardubice prvním registrovaným členem ČAAU ve Východních Čechách. V roce 1923 začaly vznikat lehkootletické okrsky, jeden z nich měl sídlo právě v Pardubicích. Jak již bylo zmíněno, počátkem dvacátých let začaly vznikat ženské atletické oddíly také v tomto městě a v roce 1928 byla ženská pardubická atletika zapojena do ČSAAU.⁵²

Rok 1920 byl pro pardubickou atletiku významným též díky výstavbě nové atletické dráhy, která byla první rovnou dvoustovkovou drahou v Československu. Na svou dobu to byla rarita, protože na mnoha místech probíhaly závody na fotbalovém hřišti. V roce 1931, při příležitosti Československé výstavy tělesné výchovy a sportu, byl v Pardubicích vybudován moderní atletický stadion, na kterém se odehrálo i spousta celostátních soutěží. Po válce byly místo atletických okrsků zřizovány župy a Východočeská Župa sídlila opět v Pardubicích. Po válce proběhla, v roce 1945, revize registrovaných členů v klubech a Pardubice se zařadily do kategorie s více jak sto členy. Hradec Králové měl tou dobou nad sedmdesát členů. Pod pardubickou atletikou působilo mnoho městských klubů. V roce 1948 byla jejich činnost sjednocena krátce pod Městský závodní klub, později pod Sokol I. Od padesátých let se atleti opět rozdělili pod několik oddílů, např.: TATRAN, SLAVIA, SOKOL TESLA, DYNAMO. Právě Dynamo se stalo nejvýznamnějším z nich a atleti sem postupně začali z ostatních oddílů přecházet. Atletika na Pardubicku získala během let velkou popularitu a na popud toho vzniklo v polovině osmdesátých let Sportovní gymnázium v Pardubicích.⁵³

V roce 1925 proběhlo první rivalské utkání mezi hradeckými a pardubickými atlety, ve kterém zvítězilo družstvo Pardubic.⁵⁴

Za pardubické oblastní rekordy se zasloužili následující atleti: běh na 100 m Jaroslav Matoušek (1970), Jan Rymeš (1991) a Veronika Stříteská (1987). Běh na 200 m Jitka Burianová (1996). Běh na 400 m Radek Bartakovič (1989) a Jitka Burianová (1995). Běh na 800 m Jaromír Šlégr (1963). Běh na 1 500 m Horymír Filip (1976), Zdeněk Mach (1984) a Jaroslava Pokorná (1977). Běh na 2 000 m Luboš Gaisl (1985). Běh na 3 000 Jaroslava pokorná (1977). Běh na

⁵² HLADÍK, P., DOSTÁL, J., HETFLEIŠ J., KARLÍK F. *Východočeská atletika*

⁵³ tamtéž

⁵⁴ Atletika. *Parpedie: Pardubická encyklopedie Klubu přátel Pardubicka* [online].

100 m překážek Hana Hanušová (1980), 110 m překážek Petr Obdržálek (1988), 400 m překážek Radek Bartakovič (1989), 3 000 m překážek Luboš Gaisl (1985). Skok do výšky Ctirad Veselský (1980), Tomáš Petřina (1982) a Lenka Brokešová (1989). Desetiboj Jiří Ryba (1996). Štafeta 4 x 100 m Kožená, Haňková, Frýbová, Burianová (1993), 4 x 200 m Málek, Holečka, V. Křivka, J. Křivka (1973) a štafeta na 4 x 400 m Česák, K. Svoboda, Souček, Dostál (1989), Kožená, Haňková, Frýbová, Burianová (1993).

Hradečtí atleti překonali rekordy následující: běh na 400 m překážky Sylva Prokopová (1981). Běh na 3 000, 5 000 a 10 000 m Josef Tomáš (1963–1964). Hodinový běh a běh na 20 000 m Václav Bartůněk (1963). Hod diskem Jaroslav Vidrna (1974) a Zuzana Lajbnerová (1982), hod kladivem Josef Matoušek (1963). Štafeta 4 x 200 m Tomášová, Kozlová, Jehličková, Vacardová (1962). Štafeta 4 x 1 500 m Skalický, Semurád, Brož, Tomáš (1962). Skok do dálky Galina Kudrnová (1970). Vrh koulí Renata Jahnová (1982), sedmiboj Zuzana Lajbnerová (1982).⁵⁵

⁵⁵ HLADÍK, P., DOSTÁL, J., HETFLEIŠ J., KARLÍK F. *Východočeská atletika, Oblastní rekordy 206 - 207*

9 Diskuse

Mým hlavním cílem bylo zmapování vývoje atletického oddílu v Hradci Králové od roku jeho vzniku až do devadesátých let dvacátého století. Vedlejšími cíli bylo popsat založení Sokola, historii Sokola v Hradci Králové a výstavbu sokolovny. Dalším mým vedlejším cílem bylo shromáždění informací o hradeckých atletech a atletkách a následné porovnání atletiky v Hradci Králové s atletikou v Pardubicích. V průběhu shromažďování materiálů jsem narazila na problém nedostatku odborné literatury zejména v oblasti historie atletiky v Hradci Králové. Myslím však, že se mi navzdory těmto komplikacím podařilo stanovené cíle práce splnit.

Nejprve jsem začala shromažďovat materiály o sokolské jednotě. Následně jsem se začala zabírat vznikem Sokola v Hradci Králové, což se stávalo čím dál složitější, protože na toto téma není žádná zpracovaná publikace. Musela jsem proto zajít do badatelné Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové, kde jsem si zapůjčila dobové prameny a periodika, ze kterých jsem následně mohla čerpat. Dokumenty obsahovaly archaismy, což mi čtení textů lehce ztížilo. Našla jsem zde však spoustu informací o založení hradeckého Sokola a výstavbě sokolovny. V práci je tak například uveden originál pozvánky na slavnostní otevření první sokolovny v Hradci Králové.

Dalším vedlejším cílem bylo stručné popsání životů atletů a jejich výsledků. Zde jsou ve většině případů uvedeny informace o sportovcích opět jen z velmi mála zdrojů.

Posledním vedlejším cílem bylo porovnání hradecké atletiky s atletikou pardubickou. Původním záměrem bylo zjistit, který oddíl sklízел větší úspěchy, ale nakonec jsem se rozhodla porovnat výsledky oblastních rekordů mužů a žen mezi lety 1962–1996, které jsou uvedeny v knize Východočeská atletika. Z průzkumu vyplynulo, že pardubičtí atleti překonali oblastní rekord celkem čtyřicetkrát (patnáctkrát muži a devětkrát ženy), zatímco hradečtí pouze čtrnáctkrát (osmkrát muži a šestkrát ženy).

Ze získaných materiálů a novinových článků, které jsem prostudovala, mohu tedy konstatovat, že i přes dobré výkony hradeckých atletů, má pardubická atletika o něco lepší úroveň a výsledky.

V kapitolách týkajících se hradecké atletiky, jsem čerpala zejména z knihy Východočeská atletika od autorského kolektivu Hladík, Dostál, Hetflejš a Karlík. Našla jsem také dobový novinový článek v časopisu Únorovec z roku 1975, který jsem do práce ocitovala.

V průběhu psaní bakalářské práce jsem zavítala do Hradce Králové, abych vyfotografovala působiště atletického oddílu na Eliščině nábřeží a také pozůstatky první sokolovny na Kavčím plácku.

Díky této bakalářské práci se mohou čtenáři dozvědět nejen o historii sokolské jednoty, ale také něco málo o historii města Hradce Králové, a především o vzniku a vývoji královéhradecké atletiky a o významných sportovních osobnostech tohoto města.

10 Závěry

V této bakalářské práci jsem se zabývala vývojem atletického oddílu v Hradci Králové od roku jeho vzniku až do devadesátých let dvacátého století. Původně jsem se chtěla dostat až do současnosti, ale vzhledem k tomu, že je k tomuto tématu odborné literatury nedostatek, bylo velmi obtížné dopracovat se až do jednadvacátého století.

Ve třetí kapitole jsem nejprve stručně popsala sokolskou jednotu, která vznikla v roce 1862 v Praze, známou také pod názvem Sokol Pražský. O vznik jednoty se velmi zasloužil Miroslav Tyrš s Jindřichem Fügnerem, a tak jsem zde ve zkratce zmínila jejich životy a jak moc byli důležití pro to, aby se Sokol mohl dále rozvíjet.

Čtvrtá kapitola pojednává o vzniku Sokola v Hradci Králové, k němuž došlo roku 1866, především díky Václavu Červenému, který stál v čele sokolské jednoty Hradec Králové. Od roku 1875 působili v jednotě nejen Sokolové, ale také hasiči a jednota nesla název Tělocvično-hasičská jednota Sokol. Po několika letech hasiči vytvořili vlastní jednotu a Sokolové mohli pokračovat v samostatné činnosti. Jednota se od počátku vzniku až do roku 1948 účastnila veškerých sokolských akcí a sama pořádala tělocvičná vystoupení, plesy a další společenské akce. Za druhé světové války se hradečtí Sokolové museli vypořádat s různými úskalími, mimo jiné se ztrátou mnoha členů jednoty, kteří byli odvezeni do koncentračních táborů. Po válce se Sokolu opět začalo dařit, ovšem ne nadlouho kvůli příchodu komunistů. V této době byla činnost velmi omezena a až v roce 1990 byla jednota slavnostně obnovena. V této kapitole jsem se také zabývala dalšími sokolskými jednotami, které se nachází v městských částech Hradce. V závěru čtvrté kapitoly jsem popsala vývoj sokolovny.

Vzhledem k tomu, že pod Sokolem nepůsobí jen oddíl atletický, krátce jsem v páté kapitole zmínila i basketbal a judo. Tyto sporty mají v Hradci Králové dlouholetou tradici a jsou ve městě velmi populární.

Šestá kapitola již pojednává o hradeckém atletickém oddílu, který vznikl v roce 1904. Významným rokem se pro celou východočeskou atletiku stal rok 1920. V tomto roce se totiž v Hradci Králové uskutečnily první ženské atletické závody a od této události se mohla ženská atletika rozvíjet dále. Atleti byli organizováni v různých klubech. Komunistický režim sice neprosplval sokolské jednotě, atletice se však velmi dařilo a stávala se více a více populární. V padesátých letech do Hradce přišli první profesionální vysokoškolské trenéři. Hradec Králové pořádal mnoho významných atletických soutěží, jako třeba mistrovství Československa. Od osmdesátých let to však začalo jít s královéhradeckou atletikou z kopce, neboť se v blízkosti atletického stadionu začal stavět plavecký bazén a stadion sloužil jako sklad materiálu. To velmi ztížilo tréninkové podmínky a družstva se propadla do nižší ligy. Stadion se sice v devadesátých

letech vrátil do původní podoby, jeho stav už však nebyl vhodný pro konání významnějších soutěží. Atletický oddíl působil dlouhých třicet šest let pod názvem Spartak, od roku 1991 je však opět používán název Sokol. Závěr šesté kapitoly je věnován atletickému oválu.

V sedmé kapitole jsem vybrala několik významných osobností, které proslavily hradeckou atletiku nejen v republice, ale také ve světě. Prvním z nich je všestranný atlet Miloslav Moravec, který závodil v mnoha disciplínách, především však v desetiboji a bězích na 200 a 400 m. Miloslav získal deset titulů mistra Československa a vyhrál nespočet dalších medailí v různých disciplínách. Dalším atletem je vytrvalostní běžec Josef Tomáš. Josef se účastnil závodů na 800, 1500, 5000 a 10 000 m. Za svou běžeckou kariéru vybojoval dvanáct titulů mistra Československa a několikrát překonal československý rekord. Velice významnou ženou hradecké, ale i celorepublikové atletiky, je Jaroslava Jehličková. Jaroslava se účastnila závodů na tratích 400, 600, 800 a 1500 m. Velmi se jí dařilo, avšak po celou dobu závodění ji doprovázely zdravotní problémy, a tak musela kariéru předčasně ukončit. Dvakrát se zúčastnila olympijských her, bohužel však bez medaile. Během své kariéry neustále překonávala československé rekordy a stala se desetkrát mistryní Československa. Významným sprinterem byl Jiří Kynos, který závodil v bězích na 100 a 200 m a díky jeho dobrým výsledkům byl později zařazen do reprezentačního družstva štafet na 4 x 100 m. Za jeden z největších úspěchů jeho kariéry můžeme považovat umístění na čtvrté příčce se štafetách na olympijských hrách 1972 v Mnichově. Mimo jiné nastoupil v letech 1961–1974 ve třiceti čtyřech utkáních za mužské reprezentační družstvo, kde dokázal zvítězit ve dvaceti závodech. Dalším úspěšným atletem je kladivář Josef Matoušek, který ukončil závodní kariéru až ve svých šedesáti letech. Vybojoval šest zlatých medailí na mistrovství ČSSR, šestnáctkrát zvítězil v mezistátních utkáních a pětkrát překonal československý rekord v hodu kladivem. Sedmibojářka Zuzana Valentová je další úspěšnou ženou královéhradeckého oddílu. Během své kariéry vybojovala na mistrovství ČSSR sedm zlatých medailí. Poslední zmíněnou osobností hradecké atletiky je Antonín Bezdíček, který byl nejen úspěšným atletem, ale především trenérem. Pod jeho vedením sklízelo mnoho atletů nemalé úspěchy a díky svým zásluhám byl v roce 2013 uveden do hradecké Síně slávy.

V osmé kapitole jsem porovnávala výsledky pardubického a hradeckého atletického klubu za účelem zjištění, který z těchto dvou klubů byl v tabulkách úspěšnější. Nejprve jsem krátce popsala vznik pardubické atletiky a následně jsem se zaměřila na porovnání výsledků oblastních rekordů, kde jsem došla k závěru, že byli úspěšnější atleti Pardubic.

11 Seznam použitých zdrojů

Literatura

1. HLADÍK, Pavel, Jiří DOSTÁL, Jiří HETFLEIŠ a František KARLÍK. *Východočeská atletika*. Hradec Králové: Východočeský oblastní atletický svaz, 1997. ISBN I-689 854/1b.
2. HROCH, Miroslav. *Úvod do studia dějepisu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. ISBN 14-383-85.
3. KÖSSL, Jiří, Jan ŠTUMBAUER a Marek WAIC. *Kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha: Karolinum, 2018. ISBN 978-80-246-3420-3.
4. KUBÍN, Zdeněk. *150 let Sokola: a XV. všesokolský slet 2012*. Praha: Česká obec sokolská, 2013. ISBN 978-80-86402-20-8.
5. WAIC, Marek. *Byli jsme a budem*. Praha: Agentura LEMAN, 2012. ISBN 978-80-260-1625-0.
6. WALDAUF, Jan. *Sokol - malé dějiny velké myšlenky*. Luhačovice: Nakladatelství Atelier IM Luhačovice, 2007. ISBN 978-80-85948-67-7.
7. ŽIŽKA, Jiří. *Dějiny a současnost Sokola*. Praha: Československá (Česká) obec sokolská, 2005. ISBN 80-86402-14-2.

Dobové dokumenty a periodika

1. *Dějiny tělocvičny "Sokola", tělocvičné a hasičské jednoty v Hradci Králové*. Hradec Králové: Sokol Královéhradecký, 1884. ISBN 796.034.2:061.
2. *Dvacet pět let v Sokole Kralohradeckém : na upomínku sjezdu sokolské župy Východních Čech dne 3. srpna 1890 v Hradci Králové*. Hradec Králové: Sokol Hradec Králové, 1890. ISBN 796.034.2.
3. *Pamětní list tělocvičné jednoty Sokol Hradec Králové k otevření nové sokolovny 28.X.1930*. Hradec Králové: Tělocvičná jednota Sokol, 1930. ISBN 74 486.
4. *70 let tělovýchovy a sportu v Novém Hradci Králové*. Hradec Králové: tělovýchovná jednota Sokol v Novém Hradci Králové, 1964. ISBN 111 166a.
5. *80 let hradecké atletiky. Únorovec*. Hradec králové, 1975, **26**(45), s. 4, ISSN II-52 239/1975.

Online

1. Atletika. *Parpedie: Pardubická encyklopedie Klubu přátel Pardubicka* [online]. Pardubice: Klub přátel Pardubicka, 2014 [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: <http://www.parpedie.cz/cti-zaznam.php?id=Atletika&rozc=sport>
2. Bezdíček Antonín. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 2014 [cit. 2022-03-12]. Dostupné z: http://wiki.atletikahk.cz/index.php/Bezd%C3%AD%C4%8Dek_Anton%C3%ADn
3. Historie. *Oddíl atletiky TJ Sokol Hradec králové* [online]. Hradec králové: AtletikaHK, 2002 [cit. 2022-03-07]. Dostupné z: <http://www.atletikahk.cz/o-oddilu/historie-oddilu/>
4. *Historie tělocvičné jednoty* [online]. Hradec Králové: TJ Sokol Hradec Králové [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: <http://www.atletikahk.cz/o-oddilu/historie-oddilu/historie-telocvicne-jednoty-sokol-hradec-kralove/>
5. Zdroj: https://hradecky.denik.cz/spolecenska_rubrika/hradec-versus-pardubice-tema-ktere-neomrzi-20150815.html
6. Jaroslava Jehličková ukončila běžeckou kariéru kvůli dopingu. *Paměť národa* [online]. Praha: Post Bellum, 2008, 2019 [cit. 2022-03-12]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/magazin/pribehy/jaroslava-jehlickova-ukoncila-bezeckou-karieru-kvuli-dopingu>
7. Královští sokoli Hradec Králové. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Kr%C3%A1lov%C5%A1t%C3%AD_sokoli_Hradec_Kr%C3%A1lov%C3%A9
8. Sokolovna v Hradci Králové. *Turistika.cz* [online]. Praha: Turistika.cz, 2007, 2020 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/sokolovna-v-hradci-kralove/detail>
9. *Sokol Judo Hradec Králové: Judo v Hradci Králové* [online]. Hradec Králové: Sokol Hradec Králové, oddíl Judo, 2016 [cit. 2022-03-07]. Dostupné z: <https://www.judohk.cz/>
10. *Sokol Pouchov: Historie naší jednoty* [online]. Hradec Králové: Sokol Pouchov, 2002 [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: <http://www.sokol-pouchov.webz.cz/index.php?o=historie>
11. *Sokol: Šibřinky* [online]. Praha: Česká obec sokolská, 2022 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://www.sokol.eu/projekt/sibrinky>
12. *Sokol Třebeš* [online]. Hradec Králové: Fira Medie, 2012 [cit. 2022-03-07]. Dostupné z: <http://www.trebes.cz/>

13. Sportovec roku 2013. *Hradec Králové* [online]. Hradec králové: Magistrát města Hradec Králové, 2014 [cit. 2022-03-12]. Dostupné z: <https://www.hrdeckralove.org/sportovec-roku-2013/d-50388>
14. SUCHODARSKÝ, Oldřich. Hradec versus Pardubice. Téma, které neomrzí. *Hradecký deník* [online]. VLTAVA LABE MEDIA, 15.8.2015 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: https://hradecky.denik.cz/spolecenska_rubrika/hradec-versus-pardubice-tema-ktere-neomrzi-20150815.html
15. Tělocvičný spolek paní a dívek pražských aneb cvičení s Klemeňou. *Digestoř: Studentský magazín* [online]. Praha: Waldorfské lyceum Praha, 2020, 21.5.2020 [cit. 2022-03-19]. Dostupné z: <https://digestor.wlyceum.cz/telocvicny-spolek-pani-a-divek-prazskych/>
16. *TJ Sokol Pražské Předměstí Hradec Králové 2: Historie* [online]. Hradec Králové: TJ Sokol Pražské Předměstí, 2013 [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: <http://www.sokolpp.cz/historie>
17. Zuzana Lajbnerová. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-03-07]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Zuzana_Lajbnerov%C3%A1

Obrázky

1. Obr. č. 1: *Pamětní list tělocvičné jednoty Sokol Hradec Králové k otevření nové sokolovny 28.X.1930*. Hradec Králové: Tělocvičná jednota Sokol, 1930. ISBN 74 486., s. 13
2. Červený Václav František. *Biografický slovník* [online]. Historický ústav AV ČR [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: http://biography.hiu.cas.cz/Personal/index.php/%C4%8CERVEN%C3%9D_V%C3%A1clav_Franti%C5%A1ek_27.9.1819-19.1.1896
3. Každý je sochařem svého těla. A pohyb je život. To je krédo Sokolů tělem i duší. *Český rozhlas Hradec Králové* [online]. Praha: Český rozhlas, 2018 [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: <https://hradec.rozhlas.cz/kazdy-je-socharem-sveho-tela-a-pohyb-je-zivot-je-kredo-sokolu-telem-i-dusi-7206266>
4. tamtéž
5. tamtéž
6. Obr. č. 2: *Pamětní list tělocvičné jednoty Sokol Hradec Králové k otevření nové sokolovny 28.X.1930*. Hradec Králové: Tělocvičná jednota Sokol, 1930. ISBN 74 486., s. 13
7. Každý je sochařem svého těla. A pohyb je život. To je krédo Sokolů tělem i duší. *Český rozhlas Hradec Králové* [online]. Praha: Český rozhlas, 2018 [cit. 2022-04-10]. Dostupné

- z: <https://hradec.rozhlas.cz/kazdy-je-socharem-sveho-tela-a-pohyb-je-zivot-je-kredo-sokolu-telem-i-dusi-7206266>
8. Sokolovna. *Královéhradecký architektonický manuál* [online]. Hradec Králové: Kontrapunkt, z. ú. [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: <https://kam.hradcekralove.cz/objekt/14-sokolovna>
 9. tamtéž
 10. tamtéž
 11. Vlastní fotografie
 12. Vlastní fotografie
 13. Vlastní fotografie
 14. Tělocvičná jednota Sokol Hradec Králové, oddíl atletiky. In: *Facebook* [online]. Kalifornie, USA, 2004 [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/atletikaHK/photos/a.377845998904723/572287419460579>
 15. Tělocvičná jednota Sokol Hradec Králové, oddíl atletiky. In: *Facebook* [online]. Kalifornie, USA, 2004 [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/atletikaHK/photos/a.377845998904723/932955980060386>
 16. Miloslav Moravec. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: http://wiki.atletikahk.cz/index.php/Moravec_Miloslav
 17. tamtéž
 18. Tomáš Josef. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: http://wiki.atletikahk.cz/index.php?title=Tom%C3%A1%C5%A1_Josef
 19. Jaroslava Jehličková. *Síň slávy české atletiky* [online]. 2019 [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: <https://www.sinslavyceskeatletiky.cz/clenove/jaroslava-jehlickova/>
 20. Jiří Kynos. *Paměť národa* [online]. 2008 [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/kynos-jiri-1943>
 21. Josef Matoušek. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: http://wiki.atletikahk.cz/index.php?title=Matou%C5%A1ek_Josef
 22. Zuzana Valentová. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: http://wiki.atletikahk.cz/index.php?title=Valentov%C3%A1_Zuzana

12 Přílohy

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dobové fotografie Sokolů a sokolovny

Příloha č. 2: Aktuální fotografie sokolovny a atletického oválu

Příloha č. 3: Atleti a atletky z Hradce Králové

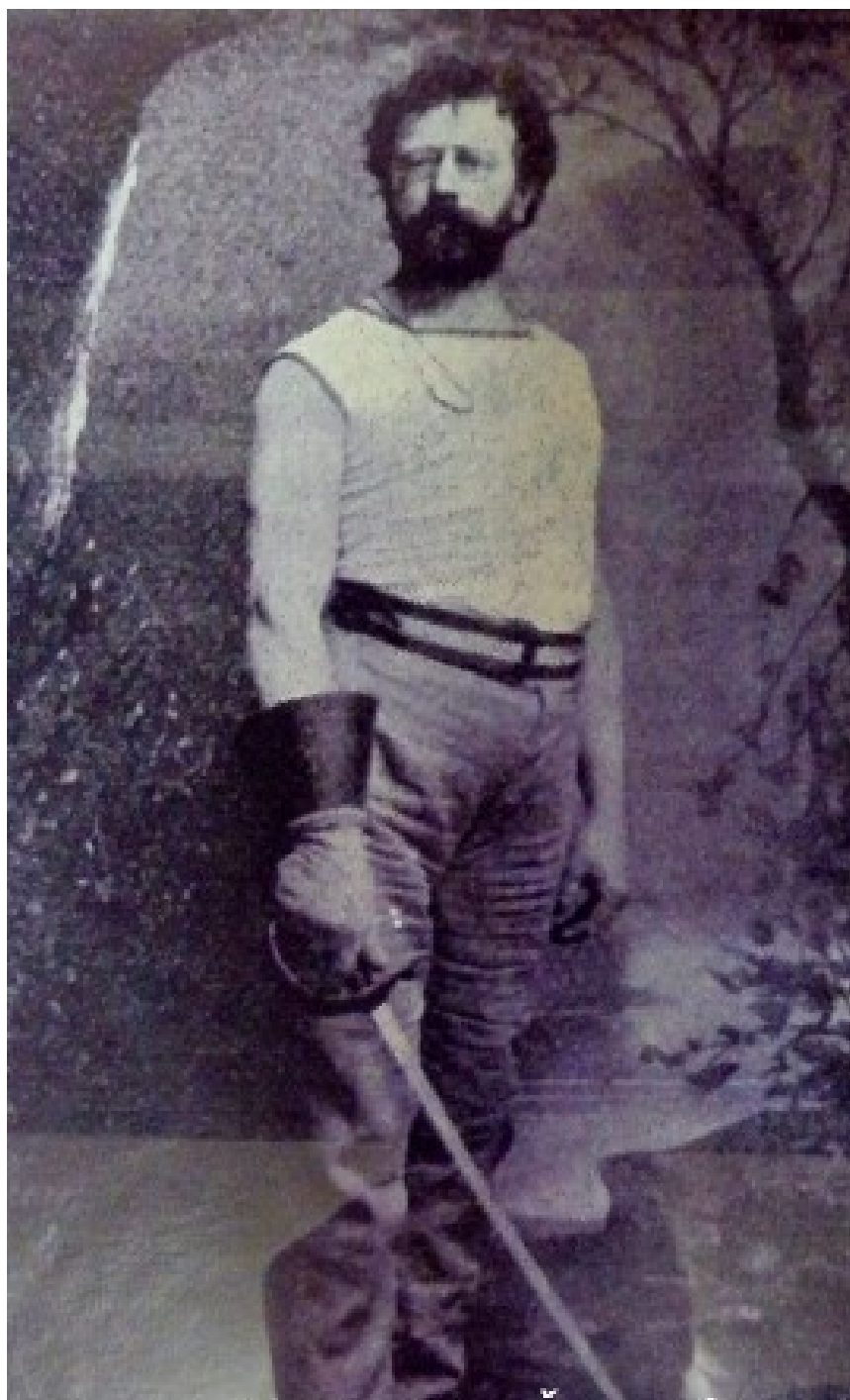
Obr. č. 1: Cvičitel'ský sbor mužů a žen v Sokole Hradec Králové

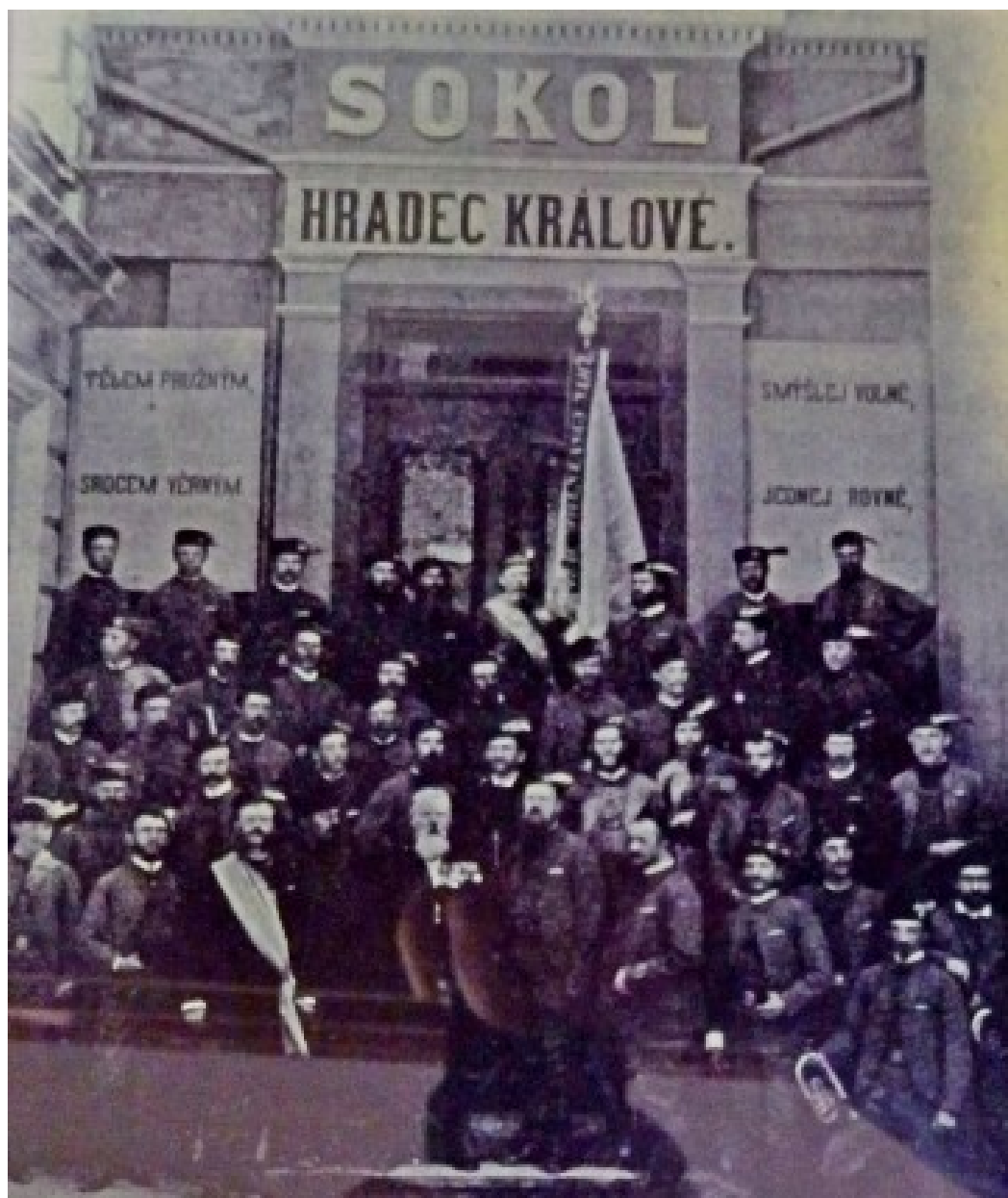
Obr. č. 2: Václav František Červený, zakladatel a první starosta královéhradeckého Sokola
(1866)

Obr. č. 3: Jaroslav Červený, zakladatel tělocvičny na Kavčím plácku (1878-1885)

Obr. č. 4: Stanislav Červený, náčelník Sokola Královéhradeckého (1882-1893)

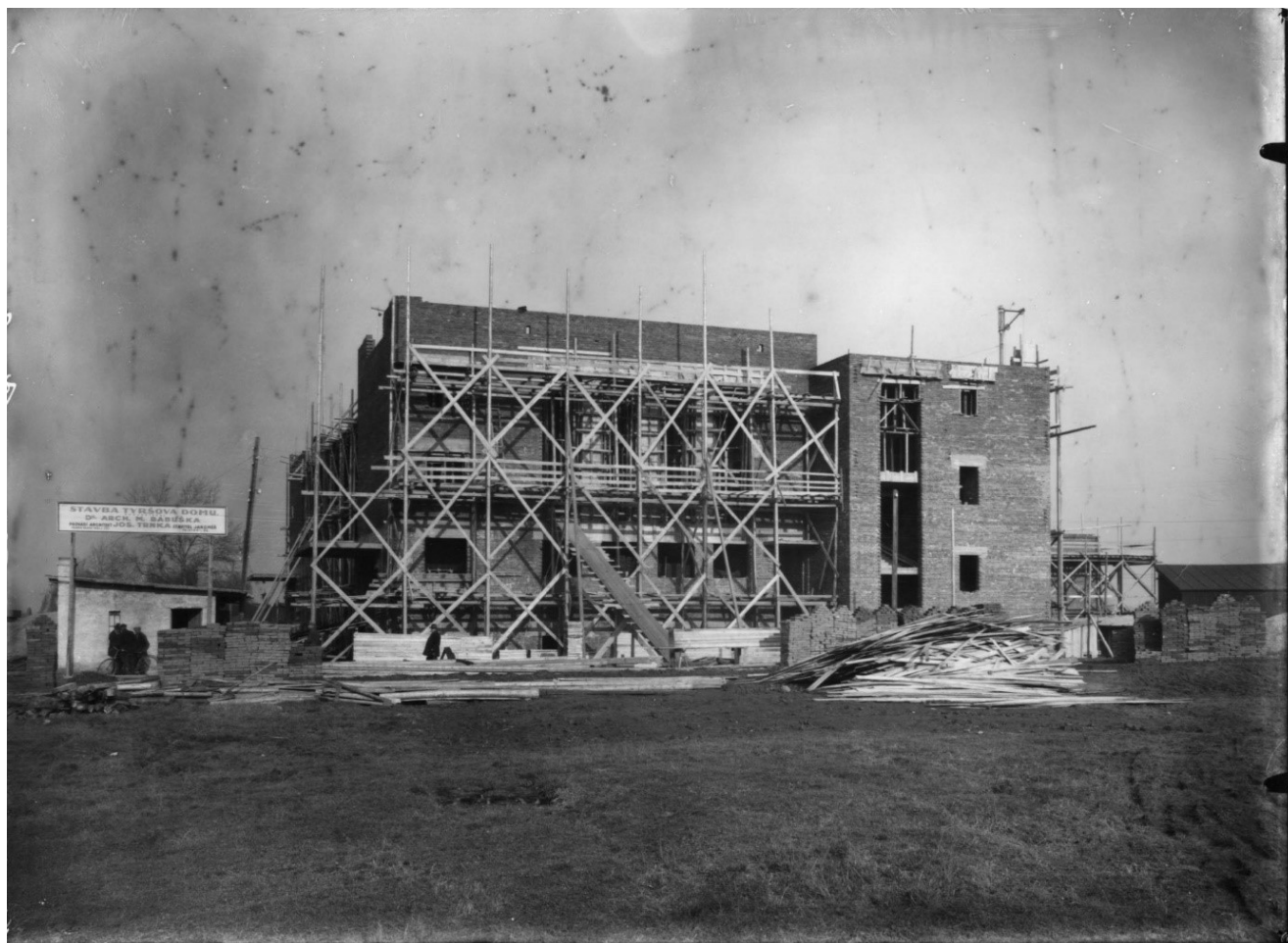
Obr. č. 5: Uvítání Sokola Amerického po II. všesokolském sletu, Hradec Králové (1887)

Obr. č. 6: Vnitřní prostory sokolovny na Kavčím plácku

Obr. č. 7: Portál sokolovny na Kavčím plácku (1884-1929)

Obr. č. 8: Stavba nové sokolovny na Eliščině nábřeží (1928-1929)

Obr. č. 9: Nově postavená sokolovna na Eliščině nábreží (1930)

Obr. č. 10: Stavba nové sokolovny (1928-1929)

Obr. č. 11: Pozůstatky první sokolovny na Kavčím pláčku (2022)

Obr. č. 12: Sokolovna dnes, působiště atletického oddílu (2022)

Obr. č. 13: Sokolovna dnes, pohled ze strany (2022)

Obr. č. 14: Atletická dráha v Hradci Králové (2013)

Obr. č. 15: Letecký pohled na atletický ovál a sokolovnu na Eliščině nábřeží (2015)

Obr. č. 16: Hradečtí atleti na utkání v Olomouci (1963)

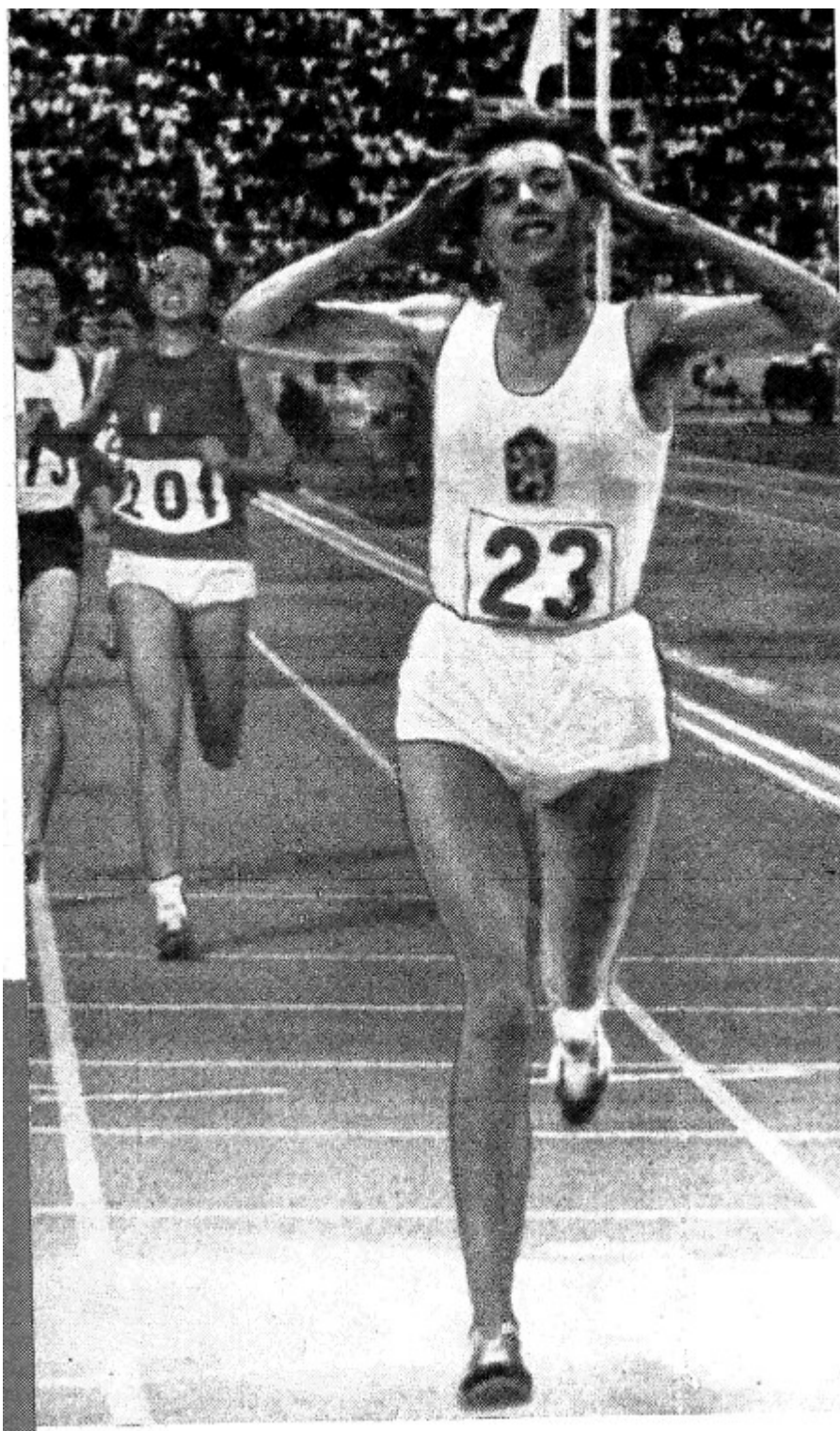

Miloslav Moravec

Obr. č. 17: Miloslav Moravec na fotce první zprava

Obr. č. 18: zleva V. Bartůněk, A. Bezdíček, J. Tomáš

Obr. č. 19: Jaroslava Jehličková na mistrovství Evropy v Athénách, kde vyhrála zlatou medaili (1969)

Obr. č. 20. Jiří Kynos úplně vlevo

Obr. č. 21: Josef Matoušek na mistrovství ČSSR v Hradci Králové (1963)

Obr. č. 22: Zuzana Valentová při hoďu diskem